Jaargang 112. Dingsdag, 22 November 1853. No. 93.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

VERPACHTING

VAN

RIJKSTOLLEN.

Op WOENSDAG den 14den December 1853, des voormiddags precies te 10 uur, zal de **ONTVANGER** der **REGISTRATIE** en **DOMEINEN** te *GRONINGEN*, onder nadere goedkeuring van Z. E. den MINISTER van FINANCIËN, ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, en ten Huize van den Logementhouder H. VAN DER LAAN, aan de Groote Markt aldaar, voor den tijd van **een jaar**, ingaande den 1sten April 1854, in 't openbaar verpachten: **De ONTVANGST der TOLGELDEN aan de Rijks Boomen op de Groote Wegen der 1ste Klasse, van *Groningen* over *Assen* naar de *Overijsselsche Grenzen*, van *Groningen* naar de *Friesche Grenzen* en van *Groningen* naar *Delfzijl*;** waarvan de VOORWAARDEN op de gebruikelijke plaatsen zijn ter lezing gelegd, en bovendien voorhanden aan de Kantoren van de Ontvangers der Registratie en Domeinen, waaronder de Tollen ressorteren.

De Ontvanger voornoemd:
POSTER.

INGEZONDEN STUKKEN.

Men verneemt dat dezer dagen door de Regering eene beschikking is genomen op het adres van een aantal handwerks- en arbeidslieden te dezer stede woonachtig aan Z. M. den Koning ingediend, strekkende dat van wege de Regering maatregelen mogten worden genomen ten einde in de duurte der levensmiddelen te voorzien.

Bij die beschikking is aan de adressanten te kennen gegeven, dat de door hen voorgestelde maatregelen tot voorziening in die duurte der levensmiddelen, niet door de Regering kunnen worden genomen.

Eene dusdanige beschikking werd algemeen te gemoet gezien, in de eerste plaats omdat de gedane voorstellen ten einde de duurte der levensmiddelen te doen ophouden, tot dat doel onvoldoende werden geacht, en in de tweede plaats, omdat wanneer aan het verlangen der adressanten werd toegegeven, zeer vele belangen zouden worden benadeeld, zoodat men veelal van oordeel was, dat de Regering geene vrijheid had een gunstig gevolg aan de haar gedane voorstellen te geven.

Wat toch vragen de adressanten in de eerste plaats? „het geheel verbieden van den uitvoer der noodwendige levensbehoeften, met name runderen, kalveren, schapen, lammeren en varkens en van het daarvan afkomstig vleesch en spek, of ten minste het aan uitgaande regten te onderwerpen dier artikelen, gepaard zoo mogelijk met eene afschaffing van den binnenlandschen accijns op het geslagt."

Algemeen is het als eene erkende waarheid aangenomen, en zulks is door de ondervinding in allen deele volkomen bevestigd, dat een verbod van uitvoer, van welk artikel dan ook, in de gevolgen tot niets anders kan leiden dan tot duurte der artikelen waarvan de uitvoer verboden wordt.

Het is waar, wanneer plotseling de uitvoer van vee verboden wordt, zal er voor het oogenblik welligt eenige vermindering in den prijs van het vee plaats vinden, doch die vermindering houdt op, zoodra het overvloedige voor den uitvoer bestemd vee verbruikt is. Niemand zal toch zijnen veestapel daarna in gelijke mate onderhouden, vermits hij alleen op het vooruitzigt van goede prijzen bij uitvoer zijne vlijt en zijne kapitalen heeft kunnen aanwenden. Met het te niet gaan niet alleen, maar zelfs met eene vermindering van die voor Nederland zoo rijke vruchten opleverende nijverheid, zal dus tevens de overvloed van vee verdwijnen en bij eene beperkte voortbrenging zullen als van zelve de prijzen wederom stijgen.

Op invoer, al werd die geheel vrijgesteld, kan in zoodanigen toestand niet worden gerekend. Wie toch zal zoo dwaas zijn om zijn product naar een land ter markt te brengen, vanwaar hij hetzelve niet kan terugvoeren, maar waar hij het tegen welken prijs dan ook, hoe gering die zij, verpligt is af te zetten, en waar hij dus een kans loopt om groote verliezen te lijden?

Maar aangenomen eens, dat oogenblikkelijk en tijdelijk de prijzen van het vee dalen, zoodra de uitvoer er van wordt verboden, dan nog zou zoodanige daling, door het verbod veroorzaakt, niet billijk zijn te noemen.

Hetgeen de koopers van het vee bij de mindere prijzen zullen winnen, zal een gedwongen verlies zijn hetwelk aan de eigenaars van den veestapel wordt opgelegd. Wat die eigenaars door nijverheid en kapitaal hebben tot stand gebragt en waardoor aan duizenden een bestaan wordt verschaft, zou onregtmatig en nog wel zonder blijvend nut worden vernietigd.

Aan verbod tot uitvoer is dus in ernst niet te denken, omdat het vooreerst niet tot het beoogde doel zou leiden en ten anderen onbillijk en vernietigend voor eene bestaande welvaart verspreidende nijverheid zoude zijn.

Aan het eerste gedeelte van het verzoek ondergeschikt, verlangen de adressanten uitgaande regten en zoo mogelijk geheele afschaffing van den accijns.

Daar het slagtvee met uitgaande regten is bezwaard, die echter niet kunnen geacht worden den uitvoer te belemmeren, worden door dit verzoek waarschijnlijk hooge uitgaande regten bedoeld. Daartegen gelden dezelfde redeneringen als tegen het verbod tot uitvoer. Zoo het werkelijk de bedoeling is den uitvoer te beletten, zou het vaststellen van zoo hooge uitgaande regten bovendien een halve maatregel zijn, waartoe men nimmer zou mogen overgaan.

Wat de afschaffing van den accijns op het geslagt betreft, hiermede schijnt de handwerksman evenmin te zullen worden gebaat. Die accijns drukt tegenwoordig nog alleen op het rund- en kalfsvleesch. Het meer bereikbare voedsel voor den minderen stand, het varkens- en schapenvleesch, is reeds bij de wet van den 28sten April 1852 vrijgesteld. De adressanten vragen dan ook deze afschaffing slechts als ondergeschikt punt en schijnen daardoor zelve aan te duiden dat zij daaraan minder waarde hechten.

Omtrent het tweede middel door de adressanten aangegeven, *het ontheffen van den invoer van bovengemelde voorwerpen van alle regten*, valt op te merken:

Dat de bestaande inkomende regten op het vee zoo onbeduidend zijn, dat zij den minsten invloed uitoefenen op den aanvoer van dat artikel. Is dus de invoer van slagtvee onbelangrijk, zoo moet dit aan andere oorzaken worden geweten dan aan het bestaande regt op den invoer, oorzaken die geheel buiten het bereik van het Gouvernement liggen.

Met betrekking tot de afschaffing der inkomende regten op het vleesch, geldt hetzelfde, wat boven omtrent de afschaffing van den accijns is gezegd. Door de wet van den 9den September 1853, zijn de inkomende regten op schapen- en varkensvleesch tot op een zoo gering bedrag teruggebragt, dat zij slechts als een *droit de balance* te beschouwen is, en dus den invoer van die artikels onmogelijk in den weg kunnen staan. Voorts wordt omtrent het rund- en kalfsvleesch nog opgemerkt, dat zoo lang de accijns daarop blijft bestaan, aan eene vermindering of afschaffing van het inkomend regt niet kan worden gedacht. Het regt bij invoer van vleesch van *f* 8 en *f* 10 de 100 Ned. pd., bevat in zich zoowel de accijns op het vleesch als dien op het zout, en daarenboven een weinig beteekenend invoerregt. De binnenlandsche vleeschverkooper zou in eenen onregtvaardigen toestand tot den buitenlander worden gebragt, werd dat regt afgeschaft of verminderd. Ook dit tweede middel is dus niet aannemelijk.

Het derde middel door de adressanten opgenoemd is, *het stoken van gedistilleerd uit aardappelen niet meer te gedogen of althans niet langer dan gedurende een of twee maanden van het dienstjaar.*

Zoodanige maatregelen moeten ten sterksten worden afgekeurd. Eene nijverheid, welke tot nog toe vrijelijk is toegelaten, op eens aan banden te leggen, is zeker niet dan in de hoogste noodzakelijkheid aan te bevelen. Ondernemingsgeest wordt daardoor uitgedoofd, aangewende kapitalen worden daardoor in de waagschaal gesteld, de arbeid vernietigd. En die hooge noodzakelijkheid schijnt vooral thans met betrekking tot de bovenbedoelde fabrijken niet te bestaan.

De adressanten maken zich een overdreven denkbeeld van de hoeveelheid aardappelen, die tot moutwijn worden verstookt. Dit fabrikaat heeft in het afgeloopen jaar niet meer dan 5906 vaten bedragen, en als men naar de gemiddelde verhouding aanneemt, dat elf kan gedistilleerd uit één mud aardappelen wordt verkregen en alzoo voor elke 100 kan iets meer dan 9 mud noodig zijn, dan bepaalt zich de behoefte over dit fabrikaat tot ongeveer 54,000 mud; eene hoeveelheid, die, met het oog op den binnenlandschen aardappeloogst, welke over 1852 8,562,162½ mud heeft bedragen, van zoo weinig belang is, dat een maatregel hetzij van geheel verbod van fabrikaadje, hetzij van verbod gedurende eenen zekeren tijd des jaars, in geene overweging kan worden genomen.

Het ligt bovendien in den aard der zaak, dat hoe duurder de aardappelen zijn, hoe minder daarvan tot het stoken van moutwijn gebruikt wordt, want dat gedistilleerd moet, om zijne mindere hoedanigheid, altijd beneden den prijs van moutwijn uit granen blijven. De ondervinding bevestigt zulks, want terwijl eenige jaren geleden 50- a 60,000 vaten door de aardappelenstokers hier te lande vervaardigd werden, is dat fabrikaat sedert de aardappelziekte meer en meer verminderd, zoodat het in het afgeloopen jaar reeds op $\frac{1}{10}$ van vroeger of tot 5906 vaten is gedaald. Een aantal vroeger bestaande aardappelstokerijen zijn dan ook reeds opgeruimd of tot andere inrigtingen gebezigd, terwijl van de nog overgeblevenen er geene is die bij den hoogen prijs der grondstof het geheele jaar doorwerkt. De hooge prijs van den aardappel verbiedt alzoo reeds van zelf het te groot gebruik daarvan voor de stokerijen en zonder inmenging der regering verkrijgt men de uitkomst door de adressanten verlangd.

Mogt eenmaal een dergelijk verbod van fabrikaadje in aanmerking kunnen komen, bij den tegenwoordigen hoogen prijs der levensmiddelen, hoeveel te eerder en boven het verbieden der aardappelenfabrikaadje, zou er dan reden bestaan om het stoken van gedistilleerd uit granen tegen te gaan, daar de hoeveelheid rogge en gerst in deze fabrijken gebruikt wordende van oneindig meer belang is dan de hoeveelheid aardappelen, welke in de stokerijen gebezigd wordt. De onberekenbare gevolgen echter van zoodanig verbod voor handel, scheepvaart en nijverheid hier te lande vallen te zeer in het oog, dan dat deze hier zouden behoeven te worden opgesomd.

Het vierde middel door de adressanten aangegeven bestaat daarin, *om aardappelen, aardappelenmeel en alle verder daaruit vervaardigde surrogaten aan uitgaande regten te onderwerpen.*

De beschouwingen omtrent dit middel zijn reeds af te leiden uit hetgeen hierboven omtrent het eerste middel is gezegd. Het heffen van uitgaande regten, welke een artikel in den uitvoer moeten belemmeren, beletten den uitvoer niet, wanneer zij niet hoog genoeg zijn, en staan met een verbod gelijk als zij te hoog zijn; doch hebben in geen dier beide gevallen tot uitkomst, dat de binnenlandsche prijs van een artikel daalt. De uitgaande regten staan alleen de vrije ontwikkeling der nijverheid in den weg of vernietigen eene tot nog toe vrij ontwikkelde onderneming. Zij zijn eene belasting die op den producent drukt, en welke deze op de vreemde markt niet in rekening kan brengen aan den kooper van zijn product, daar een ander concurrent uit eenen derden staat, met zoodanige belasting niet bezwaard, zijne waar aldaar goedkooper aanbiedt. **Ook hier moet dus het vaststellen van uitgaande regten ontraden worden.**

Geene der middelen door de adressanten aanbevolen, kan naar meening der Regering aannemelijk geacht worden. Voor het oogenblik is er door het Bestuur, na het door Zijne Majesteit genomen besluit van den 15den September 1853, niet meer van afdoend belang te doen om te gemoet te komen aan de duurte der levensmiddelen en de daaruit voortspruitende bezwaren, en mag men wel in het oog houden, dat de Staat buiten magte is om hulp te verleenen, welke de adressanten verlangen, en zouden er, wanneer men daartoe overging, grootere moeijelijkheden worden te voorschijn gebragt en derden onregtvaardig behandeld worden, zonder dat men het doel, hetwelk beoogd werd, bereikte.

Naar wij vernemen, zijn het deze gronden welke de Regering tot het nemen der in het hoofd dezes vermelde dispositie hebben geleid.

St. Maarten. — St. Nikolaas.

't Is moeijelijk om gewoonten die eeuwen hebben bestaan te doen ophouden, ook dan wanneer het verkeerde en dwaze daarvan algemeen word erkent, meer hoop en goed gevolg bestaat er, wanneer men die gebruiken veredeld; maar noch het een noch het ander zal kunnen plaats hebben, wanneer aan dat werk niet de hand word geslagen; het is daarom, dat steller dezes eene poging waagt om twee zeer oude gebruiken te veredelen, waartoe hij de medewerking van allen noodig heeft, dewijl het aantasten van over oude gewoonten geen kinderspel is; en toch is het slechts kinderspel dat bij op 't oog heeft.

't Was onlangs St. Maarten, het weder was heerlijk op dien avond en de kinderen hadden daardoor veel pret, dewijl ieder gaarne met een fakkeltje liep om van de goede menschen een appel, een cent of zoo iets te vragen, waarbij dan over 't geheel zeer walgelijke liedjes werden gezongen. Er zijn wel pogingen gedaan, dat laatste te verbeteren, onder anderen meenen wij ons te herinneren, dat verleden jaar ter eere van St. Maarten en beter versje is ingevoerd te Sappemeer, waarmede voorzeker — vond dit algemeen ingang veel gewonnen zoude zijn, echter is het niet minder noodzakelijk, dat door het bestuur der gemeenten werd gezorgd, dat de bedelarij met die lietjes ophoud, dewijl daardoor reeds vroeg de natuurlijke tegenzin in het bedelen verloren gaat, 't welk wij tevens wenschen toegepast op de bedelarij die met nieuw jaar en eenige dagen voor paaschen plaats heeft door de kinderen, dewijl wij gelooven, dat die vergunning onvereenigbaar is met de pogingen ter opvoeding van den geringen stand, die alom wordt aangewend, en tot wering van de toenemende armoede, dewijl dat ambacht velen reeds troost in de toekomst, terwijl daardoor voor het eerlijke werk de handen verslappen.

De kleine Jan had men een St. Maartenslichtje bij de weg geloopen en te huis komende zeide hij: „Gij wildt niet vader, dat ik gelijk andere kinderen appelen zal opvragen, en dat toch is het doel waarom wij met onze lichtjes loopen."

„Dat weet ik niet lieve jongen, maar voor zoo ver hebt gij regt, dat er een doel behoort te wezen, ook ik heb er nimmer aan gedacht wat die lichtjes bij den weg beduiden; vraag er uwen meester eens na, hoe toch dat gebruik in de wereld gekomen is. 't Is mogelijk dat die u 't kan verklaren; doch kan hij 't niet, dan is 't voor 't laatst dat gij met dat ding bij den weg geloopen hebt, en geen mijner kinderen zal 't vervolgens doen."

JAN had de onderwijzer gevraagd; slechts dit wist hij hem te verhalen dat er eertijds een bisschop was geweest die MARTINUS heete, maar hoe die lichtjes daaeop betrekking hebben was hem onbekend.

De geheele St. Maartenspret is dus onzin, niemand kent daarvan de oorsprong, waarschijnlijk is dat gebruik reeds, zoo als FOKKE ons heeft verklaard, het geven van geschenken op de nieuwjaarsdag, van Heidensche oorsprong, doch hoe het zij, die gewoonte is verouderd, waarom wij het wenschelijk achten, dat aan dat kinderfeest eene zinnebeeldige beteekenis worde gegegen en eenige dagen vroeger, op den 31sten October, gesteld; om daartoe te geraken, is op de laatste St. Maartensavond te Beerta door eenige kinderen een toepasselijk liedje gezongen, behelzende een afscheid aan St. Maarten, om vervolgens den 31sten October met de fakkels te verschijnen.

Een even oud gebruik is aanstaande, den 6den Dec. verschijnt Sint Nicolaas, eene dag voor de jeugd nog meer onnut, ja verderflijk, als de St. Maartenspret; want zie — de koopvrouw in suikergoed, weet zeer goed dat zij hare waar aan de huizen te koop moet presenteren, als de kinderen op school zijn, of, zeer omzichtig, gaan de ouders of dienstboden des avonds naar de winkels, om het aan te halen, wanneer de kinderen reeds te bed zijn, en alzoo daarvan niets vernemen. — De avond van die dag komt, de kinderen scharen zich om het vuur en een mandje of [Voorschoot ophoudende, zingen ze vol ootmoed en geloof: Sinterklaas die goede bloed enz. tot er als uit den schoorsteen iets naar beneden valt. — Voor het paard van de Sint, legt reeds eens moesblad in een mandje, dat des morgens is verwisseld voor een heel portie suikergoed. enz. — De kinderen leiden zich des avonds ter ruste, slapen echter kunnen ze niet terstond, uit vrees dat Nicolaas komen zal; en heeft men de onvergeeflijke dwaasheid, van iemand voor Sint Nicolaas te laten spelen, dan dient het geschrei van de kinderen ons tot bewijs, dat zij een afkeer hebben van het bovennatuurlijke.

Dit spel, dat het bijgeloof stelselmatig aankweekt, geeft reeds van zelf de getuigenis, dat het in de vorige eeuwen is uitgevonden, en ook *daar* nog thuis behoord, waar onkunde en bijgeloof worden gevoed, om te kunnen heerschen.

Nu zijn er kinderen die ontdekken, dat de ouders hun alles in het mandje nederleggen. Geven zij hun dat te kennen, zoo is het volgend jaar dikwijls een zakje met zout het geschenk van de brave Sint, en wie duid het dus een kind ten kwade, dat het zijn geheim bewaard, en zich houd als of het van niets weet? om telkens nog iets te ontvangen. Hiervan zijn overvloedige voorbeelden, en dus tevens, dat de kinderen vroeg genoeg word geleerd, om tot hun voordeel te huichelen.

Veel word er tegenwoordig gedaan om de maatschappij te beschaven en te veredelen, laten we dan toch niet langer met een paar dagen bederven, waartoe een jaar noodig is om het te herstellen; 't is ook daarom dat wij gaarne de gewoonte op St. Nicolaas, die tevens geheel doelloos is, zagen afgeschaft, en onze kinderen vermaken, op het kort daarna invallende Kersfeest. Rigten we dan, even als in Duitschland geschied, eene kersboom op, waarin de geschenken voor de kinderen worden opgehangen, laat hun daarom in 't rond huppelen, met het lied op de tong: Jezus is een kindervriend enz. Dan krijgen onze kinderen een nuttig en in de christelijke maatschappij voegend aanzien, dat gezegend zal werken voor hunne volgende leeftijd; terwijl door die kinderpret, ook zelfs de ouders worden gesticht. Daarom is het, dat wij medewerking vragen en allen daartoe uitnoodigen die het goede wenschen te bevorderen.

N. N.

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND-TURKIJE.

De verschillende berigten die nopens der stand der Russisch-Turksche kwestie en van het oorlogstooneel aan den Donau in omloop zijn, blijven nog steeds voor een groot gedeelte van alle zekerheid ontbloot. Het schijnt dat een en ander tot het volgende kan teruggebragt worden:

Eene nieuwe Hatti-Sheriff moet door den Sultan zijn uitgevaardigd, waarin hij zijn volk berigt, dat aan geene onderhandelingen meer te denken valt, en dat indien in het aanstaande voorjaar de strijd nog niet mogt beslecht zijn ten voordeele van zijne geregte zaak, hij zelf het zwaard van den profeet zal aangorden, om zijn leger tot den heiligen strijd aan te voeren.

Reeds moeten, volgens den Wil des Sultans, te Adrianopel de noodige maatregelen worden genomen, om zijne komst voor te bereiden.

De ministerraad heeft den Sultan een dankadres voor dit zijn voornemen aangeboden.

Ondertusschen is te Weenen officiëel het berigt uit Bucharest ontvangen van den 14den, dat de Turken vrijwillig, zonder strijd en na te Oltenizza de opgeworpen verschansingen te hebben vernield, de brug afgebroken en het quarantainegebouw in brand gestoken te hebben, over den Donau waren teruggetrokken. De linker-oever is geheel door de Turken ontruimd. De reden hiervan is onbekend. (Zulks schijnt geschied te zijn ten gevolge der stategische operatiën van den prins *Gortschakoff.*) Ook bij Giurgewo zijn zij teruggedrongen.

De Turken hebben op den linker-oever van den Donau, nog slechts Kalefat bezet gehouden. Onmiddellijk na het terugtrekken der Turken naar den regter Donau-oever hebben de Russen de verlatene plaatsen bezet en staan thans te Oltenizza met 45,000 man.

Uit Weenen wordt gemeld, dat een Turksch korps van 15,000 man naar Moldavië was gezonden, om de vereeniging te verhinderen van het korps van den generaal *Sacken* met dat van prins *Gortschakoff*.

Over Konstantinopel was tijding ontvangen, dat de Circassiërs zich meester hadden gemaakt van de eenige goede heerbaan door den Caucasus.

Men heeft de bevestiging vernomen, dat het (kleine) fort Chefkatil, op de Aziatische grenzen, den 28sten Oct. binnen 4 uren tijds aan de Turken is overgegeven. Het fort werd door 3000 Russen verdedigd, en werd door de Turken stormenderhand ingenomen. Het gevecht was zeer moorddadig en kostte aan 1000 Russen het leven, 80 zijn krijgsgevangen gemaakt; 2000 karabijnen, model der jagers van Vincennes, uit Luiksche fabrijken afkomstig, en 3 stukken geschut zijn in handen der Turken gevallen. Het fort is geheel in de asch gelegd.

— Uit Weenen wordt van den 19den gemeld, dat het legerkorps van den generaal *Osten-Sacken*, ten getale van 50,000 man, de Pruth was overgetrokken en naar Jassy oprukte, waar zijne voorhoede reeds was aangekomen.

— Nopens den oorlog in Azië zegt de *Weser Ztg.*: Als vorst *Worenzoff* door de ruiterij van *Schamyl* aan de eene, en de geregelde troepen van Turkije aan de andere zijde wordt ingesloten, dan bevindt hij zich in eenen uiterst kritieken toestand. De Porte heeft drie vloten op de Zwarte Zee, om de beide Russische vloten het hoofd te bieden. Zij heeft reeds aan *Schamyl* munitie en officieren gezonden. Wanneer de vijandelijkheden uitbreken, zullen de Tscherkessen den

aandrang van godsdienstigen ijver niet kunnen wederstaan en de transkaukasische provinciën van Rusland worden alsdan met een vreeselijk onweder bedreigd. — In het jaar 1845 veroverde vorst *Gortschakoff* wel de vesting Dorgo; doch in 1846 overviel *Schamyl* het gebied van Kabardja en verscheen in Georgië met 20,000 man en 60 kanonnen, magtiger dan ooit.

— De zending van *Namik*-pacha baart der Porte bijna evenveel zorg als de oorlog zelf. Deze zending betreft, gelijk men weet, de financiele kwestie, namelijk om den geheelen winter het hoofd te bieden aan de buitengewone uitgaven, waartoe de oorlog leidt. Men hoopt dat de Fransche en Engelsche regeringen de taak van *Namik*-pacha zooveel mogelijk zullen vergemakkelijken, doch de vraag is, of deze regeringen, bij den onzekeren stand van het oogenblik, daartoe zelven de magt zullen hebben.

— De Porte heeft den regerenden vorst van Servië uitgenoodigd, om zich onmiddellijk te verklaren omtrent hetgeen hij denkt te doen en voorts in alle Servische sterkten Turksche garnizoenen toe te laten. — De Serviërs hebben hierop stellig geweigerd de Turken te ontvangen.

— De benaming, aan den Sultan *Abdul-Medjid* gegeven, is door eenige dagbladen onjuist vermeld. De bijnaam, welken de Sultan heeft aangenomen, is *ghazi*, hetgeen niet de beteekenis heeft van *overwinnaar*. *Ghazi* is de eenvoudige benaming voor hem, die den oorlog voert. Elk Turksch soldaat heet in tijd van oorlog *ghazi*, in tegenoverstelling van hem, die te huis blijft en *mutekaïd* genoemd wordt.

(*Laatste berigten*) Volgens de gisteren te Parijs ontvangen tijdingen, bevestigt het zich, dat de Turken vrijwillig de positie verlaten hebben, welke zij op den linkeroever van den Donau, tegenover Oltenitza hadden ingenomen. Deze terugtogt was geschied na de aankomst van *Fuid-Effendi*, die den 7den van Konstantinopel was vertrokken, door de Porte belast met de overbrenging van het bevel aan *Omer*-pacha, om elk beslissend gevecht te ontwijken. Het bevestigd zich evenzeer, dat 25,000 Turken te Kalefat waren achtergebleven, welke troepen onophoudelijk versterking ontvingen uit Widdin en Sophia. De voorhoede van het korps des generaals *Osten-Sacken* had Jassy reeds achter den rug.

DUITSCHLAND.

— Aan alle burgerlijke overheden in het groothertogdom Baden is van regeringswege eene aanschrijving gerigt, gedagteekend den 7den dezer maand, waarvan het slot luidt als volgt:

„Van den anderen kant erkent de groot-hertogelijke regering ook hare verpligting om die Katholijke geestelijken welke wegens pligtmatige inachtneming van 's lands wetten en van de verordeningen des staatsbestuurs, eene of andere „vervolging" mogten ondervinden, met al hare magt te beschermen; welke bescherming hun mits deze ook uitdrukkelijk wordt toegezegd. Door de vorstelijke verordening van den 7den dezer [de aanstelling van een specialen commissaris, zonder wiens mede-onderteekening geene beschikking des aartsbisschops uitgevaardigd of opgevolgd mag worden] is het op zich zelf voor den aartsbisschop onmogelijk geworden, op regtsgeldigen weg eenigen maatregel te verordenen tegen die geestelijken welke hunne pligten jegens de groothertogelijke regering vervullen.

„Onder alle omstandigheden echter zullen zoodanige geestelijken door het gouvernement beschermd worden in de uitoefening hunner bediening en in het genot der inkomsten van hun geestelijk ambt. Mogt het nog niet, overeenkomstig het boven gezegde, den aartsbisschop geheel onmogelijk zijn hun eene kerkelijke tuchtiging op te leggen, dan zal het gouvernement de voltrekking dier straf beletten; weshalve nu reeds mits deze uitdrukkelijk aan elken geestelijke verboden wordt, zonder des gouvernements vergunning zijne kerkgemeente te verlaten tot het ondergaan eener kerkelijke straf die hem mogt opgelegd worden. Des noods zal de regering de sluiting gelasten van het geestelijk strafgesticht van St. Pieter.

„Wat nu in het bijzonder den kerkelijken ban betreft waarmede de leden van den Katholijken opperkerkeraad bedreigd geworden zijn, — in geen geval mag deze door de Katholijke geestelijken des lands afgekondigd, noch aan dezelve eenig uiterlijk gevolg gegeven worden, zullende elk overtreder van dit verbod gestraft worden met het maximum der in de bovengemelde wet van den 24sten Julij 1852 bepaalde straf.

„De groothertogelijke overheden moeten doeltreffende beschikkingen maken om spoedig en juist onderrigt te worden van de handelingen der geestelijken ten aanzien van het onderwerp dezer aanschrijving, ten einde, in geval daartoe termen bestaan, terstond te kunnen tusschen beide komen."

De aartsbisschop van Freiburg heeft zich evenwel aan deze aanschrijving niet laten gelegen en tegen den heer *Burger*, die hem als speciaal commissaris van wege de regering is toegevoegd, den *kerkelijken ban* heeft uitgesproken.

(De vicaris-generaal van den aartsbisschop, die aan den director *Burger* de excommunicatie, door den aartsbisschop over hem uitgesproken, heeft aangekondigd, is wegens deze daad, als overtredende de verordening van den 9den dezer, in eene boete van 50 guldens geslagen.)

De aartsbisschop heeft ook de leden van den Roomsch-Katholijken opperkerkeraad werkelijk in den ban gedaan, waarmede hij hen had gedreigd, indien zij niet binnen 14 dagen zich onderwierpen aan zijne besluiten, en hun ontslag indienden aan de regering, door wie zij zijn benoemd.

De aartsbisschop is voornemens om Freiburg voorloopig te verlaten en zich naar Sigmaringen te begeven. Er zijn in de hoofdkerk gebeden gesproken voor de *zwaar bedrukte* kerk, en tevens de excommunicatie van den Katholijken kerkeraad over den stadsdirector *Burger* openlijk van den kansel verkondigd. De verkondiger *Kästle* werd nog denzelfden dag gearresteerd en in de gevangenis gebragt; een kapellaan, die te Karlsruhe dezelfde excommunicatie in de kerk afgekondigd had, is onmiddellijk na de kerkdienst gearresteerd, verhoord en tot 8 weken gevangenisstraf veroordeeld.

Het grootste gedeelte der geestelijkheid in Baden zal het voorbeeld des aartsbisschops niet volgen. Reeds heeft een landkapittel besloten zich aan de jongste besluiten te onderwerpen.

De Jezuïten hebben bevel gekregen, om binnen 10 dagen het groothertogdom Baden te verlaten.

— Het eerste transport van het voor rekening der stad Frankfort in de Nederlanden aangekochte meel, is hier ter stede aangekomen.

Een schipper die in Mainz 5000 mudden aardappelen had geladen, om die in de Nederlanden te verkoopen, heeft zich, op het berigt dat dezelve aldaar zeer in prijs waren gedaald, genoodzaakt gezien, zich in Keulen van zijne ganssche lading met groot verlies te ontdoen.

— In de tweede kamer van den Keurhessischen landdag heeft de oppositie de meerderheid. De regering tracht nu de middelen te vinden, om eenige leden dier partij voor onbevoegd te verklaren om in de kamer zitting te nemen. Zij heeft deswege een onderzoek doen instellen.

— De graaf v. *Isenburg*, schoonzoon van den Keurvorst, door wien de minister *Hassenpflug* onlangs op eene zoo verregaande wijze werd mishandeld, heeft zijne reis naar Parijs niet kunnen voortzetten, daar hij onder weg bedenkelijk ziek is geworden. Naar men uit Kassel verneemt, heeft hij hooge geregtshof aldaar, bij hetwelk de heer *Hassenpflug* zijne klagte tegen den graaf had ingebragt, zich incompetent verklaard, en hem naar de regtbank van politie te Fulda verwezen.

(Den graaf v. *Isenburg* heeft men naar het krankzinnigengesticht Illenau moeten overbrengen, daar zijn toestand zoodanigen noodzakelijk maakte.)

— Uit Hannover schrijft men van den 15den, dat, volgens loopende geruchten, het nieuwe ministerie zoude zijn zamengesteld. Behalve de heer von *Lütcken*, zouden de heeren von *Borriers*, von *Lenthe*, *Wedemeyer*, *Bacmeister* en de generaal-majoor von *Brandis* (de tegenwoordige minister van oorlog) optreden. Dat de zamenstelling van het nieuwe kabinet nog niet is openbaar gemaakt, wordt daaraan toegeschreven, dat bij de verdeeling der portefeuilles nog eenige zwarigheden moeten worden uit den weg geruimd.

— Door de Oostenrijksche regering is besloten tot de oprigting van een observatie-korps te Temeswar. Dit besluit is genomen op grond van het door Turkije aan den dag gelegde voornemen, om den Vorst van Servie te noodzaken tegen de Russen partij te nemen. De Vorst heeft geantwoord, dat hij eene strikte onzijdigheid wenschte te bewaren. De Oostenrijksche regering zou hem hierin ondersteunen en de oprigting van dit korps zou aan dit voornemen kracht bijzetten. Men verwacht, dat deze maatregelen eenige verandering zullen brengen in het plan tot vermindering van het Oostenrijksche leger.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 17 November.

In de vergaderzaal van het Koninklijk aardrijkskundig genootschap beraadslaagden eergisteren eenige geleerden en verscheidene zeelieden welke aan de togten in de Poolstreken deel genomen hebben, over de vermoedelijke gevolgen der ontdekking van den noordwestelijken doortogt en over het waarschijnlijk lot van sir *J. Franklin* en diens togtgenooten. Kapitein *Inglefield* en anderen gaven alle hoop nog niet op dat die zoo lang vermiste zeelieden eindelijk teruggevonden zullen worden. Kapit. *Beechy* geloofde niet dat de zee tusschen Spitsbergen en Nova Zembla ooit bevaarbaar bevonden zou worden. *Barends* en na hem verscheidene anderen, ook in lateren tijd Russische zeevaarders, hadden zulks te vergeefs beproefd. Nogtans erkende hij dat de toen nog onbekende schroefstoombooten hier goede diensten zouden kunnen bewijzen, en het was zijn oogmerk niet van de pogingen af te schrikken, welke men tot bereiking van het doel wenscht aan te wenden.

— Te Londen is men voornemens eene maatschappij op te rigten, welke den naam van *Universal Electro Telegraph Company* zal voeren en door het geheele Britsche rijk dépêches van 20 woorden voor zes pence zal overbrengen.

— De oorlogskosten gedurende de laatste vier jaren van den oorlog met Frankrijk, hebben voor Engeland bedragen in 1812, 103,421,538 £; in 1813, 120,952,657 £; in 1814, 116,843,889 £, en in 1815, 116,491,051 £. De uitgaven gedurende den oorlog van 1803 tot 1815, hebben in het geheel 1,159,729,256 £ bedragen.

— Nabij Portland is een met steen geladen spoortrein met volle vaart in de zee geloopen; de machinist en stoker hadden den tijd om van de locomotief in het water te springen, waaruit zij werden gered, doch twee arbeiders verdwenen met den trein in de diepte.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 November.

Maandag vierde de Keizerin haren naamdag, de prins *Jerome*, op den 15den Nov. 1784 geboren, zijn' 69sten verjaardag, en was het tevens de gedenkdag van den slag bij Arcola, die eene der eerste schreden was van *Napoleon* op zijne grootsche loopbaan.

— In den *Moniteur* is heden eene officiële mededeeling opgenomen over den voorraad van levensmiddelen hier te lande, waaruit blijkt, dat men zich niet ernstig meer behoeft te bekommeren voor de toekomst.

— Het hoofdbestuur der Gereformeerde kerkgemeenten in Frankrijk heeft bij den minister van eeredienst eene klagte ingediend tegen eenen onderprefekt, die op het kerkhof der gemeente Chelles (in het departement van de Oise) eene aldaar openlijk begraven lijk van een Protestant heimelijk had doen opdelven en weder begraven nabij de plaats bestemd voor de lijken van ongedoopten, zelfmoordenaren, enz.

— De keizerlijke kroningskoets is reeds geheel in gereedheid gebragt en wordt in de gebouwen van het park van Monceaux bewaard. Zij is vervaardigd door een' Duitschen rijtuigmaker en met evenveel pracht als smaak opgesierd. Er is alleen voor 100,000 frs. brons aan besteed: zij zal door 8 schimmels getrokken worden. Buitendien zijn nog 8 andere rijk versierde rijtuigen voor de prinsen en prinsessen van het keizerlijk huis vervaardigd. Men zegt dat de krooning den 15den Augustus van het volgende jaar zal plaats hebben, maar daaromtrent is nog niets vastgesteld.

(*Zie het vervolg der Nieuwstijdingen, enz. in 't Bijvoegsel.*)

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 16 Nov., kapit. *Bleeker* Zwaantje Cornelia, van Dantzig; den 17den *Pronk* Gesina en *Ploeg* Vertrouwen, beide van Colberg; *Zoutman* Geertruida en den 18den *Schuring* Hillechiena, beide van Dantzig; *de Weerd* Pieter en *de Groot* Concordia, beide van Frederikstad; den 19den *Pruim* Dageraad, van Colberg; *Timmer* Koophandel en Zeevaart en *Bultje* Annechiena, beide van Dantzig; *Vos* Catharina Knelsina, van Laurvich. — Te Texel den 17 Nov., *Hendriks* Maria en *Alberts* Gesina Jantina, beide van Dantzig; *Kooima* Twee Gebroeders, van Liverpool; *de Haan* Prov. Overijssel, van Dundee; *Thaden* Catharina Alegonda en den 18den *de Jong* Onderneming, beide van Newcastle; *de Groot* Twee Zusters, van Londen; *Huisman* Onrust, van Grangemouth. — In het Vlie den 16 Nov., *Bultje* Sjouke Boon, van Dantzig; *Klontje* Meinsina, van Corsoer; den 17den *Karsies* Onderneming, van Koningsbergen; *Pluktje* Tetsia, van Koppenhage. — Te Helvoet den 17 Nov., *Bakker* Frouwina, van Riga; *Boiten* Fossina Siers, van Poole; *Wonderlich*, voor wijlen *Homveld*, Henrietta Jeltina, van Newcastle; den 18den *Landeweer* Zeevaart, van Riga. — Te Vlissingen den 15 Nov., *Hofkamp* Hortense, van Liverpool. — Te Gibraltar den 31 Oct., *Oorburg* Hendrika Ellida, van Galatz naar Falmouth; den 4 Nov., *Duit* Maria Anna, van Livorno n. Hamburg. — Bij Porto den 8 Nov., *Schummelketel* Johanna Maria, v. Amsterdam; *Vos* Betje Pronk, van Riga. — Te Vigo den 7 Nov., *Koster* Zeeploeg, van Londen; *de Boer* Gesiena, van Sunderland, is den 9den naar Porto vertrokken. — Te Bayonne den 14 Nov., *Korfker* Anna Martha, van Amsterdam. — Te Toulon den 8 Nov., *Hofker* Hendrika Bartina, van Marseille naar Genua. — Te Lissabon den 4 Nov., *de Jonge* Egbertus, van Cardiff; den 8sten *den Breems* Trekvogel, van Shields. — Te Rouaan den 14 Nov., *Kraan* Annette Fossina, van Dantzig; *de Boer* Zwaantina Hendrika, van Stettin. — Te Ostende den 16 Nov., *Sap* Gesina Reina, v. Riga. — Te Londen den 15 Nov., *Duit* Fennegina, van Stettin; den 16den *Pronk* Roelina Oostra en *Schuur* Zwaantina, beide v. Groningen. — Te Jersey den 14 Nov., *Boer* Vriendschap, van Dantzig. — Te Yarmouth den 13 Nov., *Gruppelaar* Nyssiena, van Wormerveer. — Te Hull den 15 Nov., *de Boer* Eendragt, van Harlingen. — Te North Shields den 16 Nov., *Bultje* Eemstroom, van Amsterdam; *Doekes* Alida Giezen, van Londen.

Binnengekomen te Pillau den 12 Nov., kapit. *Ekamp* Welvaart, van Amsterdam. — Te Holtenau den 13 Nov., *Bartelds* Gezina, v. Heiligenhaven n. Groningen; *Heddes* Vlijt, v. Dantzig n. Bordeaux; den 14den *de Jonge* Willemina Klasina, v. Dantzig n. Amsterdam; *Banting* Margina, v. Karrebm. n. de Zaan; *Prins* Heiko Prins, v. Straalsud n. Londen.

Binnengekomen te Hamburg den 16 Nov., kapit. *Mulder* Goede Verwachting, van Termunterzijl. — Te Bremerhaven den 15 Nov., *van Driesten* Grunus, van Riga. — Te Frederikstad den 3 Nov. *Smidt* Anna Elisabeth en *Wijma* Stad en Landen, beide van Harlingen; den 4den *Huges* Jacomina, van Rotterdam. — Te Randers den 12 Nov., *Oldenburger* Gustaaf, van Harlingen. — Te Greifswald den 15 Nov., *Veendorp* Annechiena, van Rendsburg. — Te Stolpemunde den 13 Nov., *Kok* Gesina Derkina, v. Rendsburg. — Te Dantzig den 12 Nov., *Rosenbeek* Roelina en *Poorta* Tweelingen, beide van Amsterdam; den 14den *Bolhuis* Roelfina Gesina, van St. Vaast; *Jonkhoff* Hoop, van Wick. — Te Nije Hellesund den 17 Oct., *Prins* Odelia en Maria, van Riga naar Rotterdam.

Binnengekomen te Texel den 19 Nov., kapit. *Puister* Industrie, van Rouaan; *Fokkema* Drie Gebroeders, van Londen; *Duin* Jantina Frouwina, van Newcastle; *van Laten* Annechiena, v. Windau. — Te Helvoet den 18 Nov., *Pijbus* Hoop en Verwachting, van Newcastle; *Boon* Arentina Roelfina en den 19den *Knooihuizen* Annechiena Bouwina, beide van Riga. — Te Ferrol voor den 6 Nov., *Breeland* Gesina Hendrika, v. Newcastle. — Te Bristol den 17 Nov., *Prak* Rensina, v. Riga. — Te Dundee den 17 Nov., *Hensema* Ida Beerendina, v. Petersburg.

Zeilklaar te Konstantinopel den 17 Oct., kapit. *Huisman* Edzard, naar Amsterdam; den 21sten *Potjewijd* Alida Elisabeth, naar 't Kanaal. — Te Gibraltar den 30 Oct., *Goosens* Geertruida, naar Queenstown. — Te Londen den 14 Nov., *Hazewinkel* Albertina, n. Santa Cruz; den 15den *Zeven* Elsina Jantina en *Meeter* Vertrouwen, beide n. Elseneur. — Te North Shields den 16 Nov., *Glim* Hendrika Margaretha en *Potjer* Jeltina, beide n. Lissabon.

In lading te Cardiff den 14 Nov., kapit. *Losschen* Geertruida, n. Cadix en Buenos Ayros. — Te North Shields den 16 Nov., *Donga* Annechina, n. Odessa.

Vertrokken van Amsterdam den 16 Nov., kapit. *Middel* St. Vitus, naar Odessa; den 17den *Gust* Antonia Francina, naar Teneriffe; *Mellema* Jacobus Antonie, naar Newcastle; den 18den *Riebeling* Catharina Margaretha, naar Hamburg. — Van Texel den 16 Nov., *Coerkamp* Gebr. Coerkamp, naar Arcona; *Zeijlinga* Maria, naar Stettin. — Van Santos den 28 Sept., *Post* Gesina, naar Altona. — Van Duinkerken den 12 Nov., *de Jonge* Margrietha, n. ... Van Marseille den 15 Nov., *Bakker* Johanna Elisabeth, ... dam. — Van Liverpool den 15 Nov., *Addens* Jantje ... naar Amsterdam.

Vertrokken van Hamburg den 14 Nov., kapit. *Vellenga* Twee Gezusters, n. Texel; den 15den *Scholtens* Regina Hillegina, ... Tonningen. — Van Bremerhaven den 13 Nov., *Huisman* ... n. Groningen. — Van Wismar den 11 Nov., *Oostra* Annechi... Londen. — Van Memel den 12 Nov., *Woudstra* Jonge ... Elseneur. — Het Eider-kanaal gepasseerd den 12 Nov., ... Gezina, n. Amsterdam; *Joosten* Jantina en *Mugge* Martha, naar Holland, *Drewes* Twee Gezusters, n. Bandholm; *Ha*... Vrede, n. Holland; *Joosten* Hendrika, n. Termonde; den 14den ... *Lukje* Frauke Egberdina, n. Straalsund; *Pluktje* Herm. ... en den 14den *Heins* Vr. Margaretha, beide n. Groningen; *Oosten*... Annechina, n. Londen.

Vertrokken van Hamburg den 17 Nov., kapit. *de Jonge* Catharina ... naar Delfzijl; *Woudstra* Vriendschap, naar Skive. — Van Swinemunde den 13 Nov., *Scholtens* Maria, naar Grimsbij. — Van Swinemunde den 15 Nov., *Drent* Morgenster, naar Hartlepool; den 16den *Pinksterboer* Gezina, naar Leith. — Van Pillau den 16 Nov., *de Haan* Gezina Jantina, naar Antwerpen. — Van Bolderaa den 11 Nov., *Rabe* Sara Maria Cornelia, naar Elseneur. — Van ... berg den 12 Nov., *Plukje* Catharina Luitgarda en *Kremer* Goede Verwachting en *Schultz* Catharina, alle 3 naar Amsterdam. — Van Dantzig den 12 Nov., *Stenger* Anna Margaretha Adriana, ... Amsterdam; *Mulder* Jonge Hendrik, naar Nantes; *Hazewinkel* Johanna Petronella en *Beekman* Cornelia, beide naar Antwerpen; *Brouwer* de Hoop, naar Newcastle; *Hazewinkel* Vrede, ... Bremen; den 13den *Koops* Lammechina, naar Amsterdam. — Van Croonstad den 7 Nov., *Mulder* Christina Hendrika, *Ha*... Grietje Mollema, *de Jong* Catharina Cornelia, *Duintjer* Catharina ... *Konter* Jonge Brechtus, *Mellema* Hermanus Hesselaar, ... Vereeniging, *Wegener* Vrouw Martha, *Kuitze* Jonge ... *Giezen* Juffer Hillegonda, alle 10 naar Amsterdam; *Kramer* ... monie, naar Delfshaven; *Borst* Jacobus, naar Delfzijl; ... tina Jikkina, naar Duinkerken; *Kwint* Johanna Gezina, n. ... *Postema* Gesina, n. Elseneur; den 10den *Bos* Eendragt, ... Hermanus Wilmink, *Panjer* Heilina en *de Jonge* Arentina, alle 4 naar Amsterdam; *Brongers* Sophia, naar Dordrecht.

Vertrokken van Brielle den 19 Nov., kapit. *Leewes* He... Jantina, n. Newcastle. — Van Gravesend den 18 Nov., *Ha*... Albertina, n. Teneriff. — Van Charlestown den 16 Nov., ... Hensina, n. Rotterdam.

ZOUTKAMP, 20 Nov. Binnengekomen den 19 Nov., kapit. ... *gelbroek* Antje Witsenborg, v. Riga.

OOSTMAHORN, 20 Nov. Ter reede gearriveerd den 17 Nov., ... *Boelens* Vriendschap, v. Bremen n. Amsterdam; den 19den ... *lenga* Twee Gezusters, v. Hamburg n. de Zoutkamp.

Vertrokken den 17 Nov., kapit. *Faber* Hendrika Catharina, ... Dokkum n. Jutland; *Lukkien* Margaretha Wilhelmina, v. ... n. Sonderburg; den 18den *Borchers* Frau Sophia, v. Amsterdam ... Hamburg; den 19den *Jacobs* Warner, naar Londen, *de Groot* Jacoba Johanna, op avontuur, beide v. Groningen; den 20sten ... Freundschaft, van Amsterdam naar Emden.

TERMUNTERZIJL, 20 Nov. Binnengekomen den 14 Nov., ... *Doot* de Vr. Margaretha, v. Hamburg; den 15den *H*... Geertruida, v. Croonstad; den 16den *Bieze* Sophia, v. ... ven; den 18den *Kuiper* de Twee Gebroeders, v. Hamburg; ... Jantje, den 19den *Burman* Ida, *Burman* Gesina en ... Sophia, alle 4 van Leer.

Vertrokken den 14 Nov., kapit. *Luikinga* Gepke, den ... *Pasman* de Vr. Elisabeth en *Burman* de Vr. Gesina, alle 3 n. ...

HARLINGEN, 19 Nov. Binnengekomen den 13 Nov., kapit. ... *Boer* Drie Gezusters en *de Groot* Houthandel, beide v. Christiansand; den 14den *Waterborg* Henderkina, v. Newcastle; den ... *Zwart* Maria, v. Christiansand; den 15den *Munneke* Margaretha Henderieka, v. Frederikstadt; den 16den *Klundert* Johannes ... horst, v. Petersburg; *de Groot* Lucas Wildervank, v. Memel; den 17den *de Boer* Johannes, v. Osterrisoer; den 19den *van der* ... Vr. Anske, v. Frederikstad; *van der Veer* Twee Gebroeders, ... Amsterdam; den 19den *Munneke* Baudina en *Cappen* Neptunus, beide van Newcastle.

Vertrokken den 14 Nov., kapit. *Lukkien* Margaretha Wilhelmina, n. Denemarken; den 18den *Ebes* Grietje, n. Noorwegen.

CADIX, 5 Nov. Het schip Zorg en Vlijt, kapit. *Mulder*, ... Shields naar Barcelona, is alhier met gescheurde bezaansmast en meer andere schade, binnengeloopen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

12 Nov, Kuiper, Hendr. Hillech., v. Petersb. n. Rotterd., m. ...
Mewes, Margaretha, v. Koningsb. n. Aberdeen, m. ...
Ketelaar, Jant. Hendrika, v. Newcastle n. Stettin, m. ...
Flik, Geerdina Beerta, v. Windau n. Rotterdam, m. ...
13 — Pomper, Fennech. Catharina, v. Memel n. Groningen, ...
Engelsman, Gezusters Boll, v. Riga n. Leith, m. lijnzaad.
Visser, Vr. Margaretha, v. Memel n. Edam, m. planken.
Bakker, Johanna, v. Dantzig n. Bordeaux, m. hout.
Joosten, Neptunus, v. Riga n. de Maas, m. gerst.
14 — v. Sluis, Annegiena, v. Koningsb. n. Antwerpen, m. ...
Hoff, Marg. Elizab., v. Memel n. Amst., m. lijnzaad.
Scholtens, Catharina, v. Memel n. Antwerpen, m. deelen.
Kok, Newa, v. Memel n. Harlingen, m. staven.
Steen, Sieke v. d. West, v. Windau n. Rotterdam, m. ...
Mulder, Antje Brons, v. Riga n. Londen, m. hout.
v. Wijk, Cath. Elisabeth, v. Riga n. Gend, m. lijnzaad.
Borgman, Cornel. Dasse Victor, v. Riga n. de Maas, m. ...
Koster, Riga, v. Riga n. Amsterdam, m. lijnzaad.
Tiktak, Jantina Fennechina, v. Riga n. Amst., m. balken.
v. Ingen, Maria Cath., v. Riga n. de Noordzee, m. lijnzaad.
de Haan, Reina, v. Riga n. Belfast, m. lijnzaad.
Ruibing, Elsina Cath., v. Riga n. de Maas, m. rogge.
15 — Ebes, Grietje, v. Memel n. Harlingen, m. hout.
Teensma, Reintje, v. Dantzig n. Edam, m. hout.
Schuur, Agatha, v. Memel n. Antwerpen, m. deelen.
Valk, Dankbaarheid, v. Riga n. Londen, m. planken.
16 — Stenger, Anna Margr. Adriana, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
Schuur, Aaltje Pronk, v. Pillau n. Hull, m. tarwe.
Hazewinkel, Joh. Petronella, v. Dantzig n. Antwerpen.
Sprik, Alida, v. Reval n. de Maas, m. rogge.
v. d. Sloot, Wilhelmine, v. Petersb. n. Vlaard., m. lijnzaad.

De Wind den 12 Nov. W., N., N.W.; den 13den Z.Z.O.; den 14den Z.Z.O.; den 15den Z.O.; den 16den O.Z.O., Z.Z.O.; den 17den Z.Z.O.

SCHEEPSVRACHTEN.

STETTIN, 14 Nov. Naar de kolenhavens 4 sh. 3 d. voor ... 28 sh. v. eiken hout, 26 sh. v. vuren hout, Londen 5 sh. 6 d. ... qr. tarwe, Rouaan 85 fr. en 15 pCt. v. eiken planken, Bordeaux ... fr. en 15 pCt. v. vuren planken.

DANTZIG, 10 Nov. Naar Amsterdam en de Maas *f* 33 p. last rogge, Harlingen *f* 25½ p. last hout, Antwerpen *f* 37 en 15 pCt. p. last tarwe.

Van den 14den. Door grooten aanvoer van schepen zijn de vrachten gedaald, naar Leith 4 sh. 3 d., Hartlepool 4 sh. 6 d. p. qr. tarwe, Hull 26 sh. 6 d., Liverpool 36 sh. p. load ... ken, Antwerpen *f* 33 p. last hout.

PILLAU, 13 Nov. Uit gebrek aan schepen is slechts ... naar Amsterdam *f* 38, Rotterdam *f* 39 en Antwerpen *f* ... tarwe en naar Leith 5 sh. 9 d. vergeefs geboden. Heden ... meer schepen gearriveerd.

RIGA, 10 Nov. Naar Antwerpen *f* 3 v. zaaizaad, 42½ stuiv. ... slagzaad in zakken, *f* 46 v. hennep, alles met 15 pCt., ... v. vuren balken, Duinkerken 100 fr. en 15 pCt., Havre ... en 15 pCt. v. vlas, Firth 6 sh. p. qr. haver.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 19 *November*.

NEDERL. Werk. Schuld 2½ pCt. $60\frac{15}{16}$, ... Dito Dito 3 pCt. 73½; Dito Dito 4 pCt. 92¼, ... Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 91⅛; Handelmaatschappij ... pCt. 125¼; Haarlemmermeer 5 pCt. $100\frac{1}{16}$. — BELGIË, ... bij *Rothschild* 2½ pCt. 50. — SPANJE, Onbep. St. ... $21\frac{7}{16}$, 21½, $21\frac{7}{16}$; Dito 3 pCt. 44½, 44¾; Dito Binnenl. ... 3 pCt. 40½; Coup. Bewijzen 5⅝. — PORTUGAL, te ... 3 pCt. $36\frac{7}{16}$, $36\frac{11}{16}$, 36⅝.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 103¾; ... 1828 en 1829 5 pCt. 102½, 102¾, 102¾; Cert. bij *Hope* ... en 1833 5 pCt. 94¼; Dito 4½ pCt. 95¼; Dito bij ... pCt. 89½; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 88; Dito ... 5de Serie 4 pCt. 87¾; Certific. te Hamburg 5 pCt. ... Cert. v. Inschr. in Assign. 6 pCt. 69½. — POLEN, Certificaten 4 pCt. 81¾; Aand. met Loten v. 500 fl. *f* 156... OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 75⅝, 76; Dito Nieuwe ... pCt. 38⅝, 39⅛; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. $38\frac{15}{16}$, $39\frac{1}{16}$; ... Nieuwe 5 pCt. 89⅝, 90, 90; Met. La. B. 5 pCt. ...

BIJVOEGSEL

tot de Groninger Courant van den 22sten November 1853, *no.* 93.

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

PARIJS, 17 November.

Heden is het arrest van het hof van assises bekend geworden in de zaak van de *Opéra Comique* en het *Hippodrôme.* Zes personen zijn vrijgesproken, zeven tot deportatie veroordeeld, drie tot 8 jaren bannissement, negen tot gevangenis van 5 tot 10 en twee tot gevangenis van 3 tot 5 jaren.

— Men spreekt van het in beslag nemen eener nieuwe brochure, geschreven door *Ledru-Rollin* en getiteld: *Tegen den Dwingeland.*

— De diplomatieke betrekkingen tusschen Frankrijk en Rusland worden dagelijks koeler. Men spreekt meer dan ooit van het vertrek van den heer *Kisseleff* en van alle te Parijs aanwezige Russen.

— De Turksche gezant te Parijs heeft, op ontvangen berigt der overwinning door de Turken behaald, zijn hôtel Donderdag en Zaturdag j.l. prachtig doen illumineren.

Van wege de Turksche ambassade zijn op nieuw 1000 karabijnen naar Konstantinopel gezonden.

Namik-pacha is den 17den te Marseille aan boord van de *Mentor* aangekomen en vertrekt naar Parijs.

Van den 20sten. De Koningin van Portugal, Donna *Maria*, is den 15den Nov. in het kraambed overleden. De Koning is tot regent geproclameerd.

BELGIE.

BRUSSEL, 17 November.

In de zitting der Belgische kamer van vertegenwoordigers van den 14den dezer is het door de commissie ontworpen antwoord op de troonrede, na eenige beraadslaging eenstemmig aangenomen. De kamer heeft begrepen, bij deze gelegenheid geene politieke vraagstukken te moeten behandelen, die bij het onderzoek van het budget op nieuw zouden te berde komen en alsdan meer gezet zouden kunnen overwogen worden.

De minister van justitie verklaarde bij die gelegenheid onder anderen, dat aan het wets-ontwerp betrekkelijk de stichtingen en besturen van *liefdadigheid* thans de laatste hand werd gelegd, en dat het nog in den loop dezes jaars aan de kamer zou worden ingediend; hij vleide zich met de hoop, dat de voor te dragen bepalingen zouden kunnen worden goedgekeurd door degenen die verlangen dat de openbare liefdadigheid en de staatsarmenzorg geregeld worden zoowel als de liefdadige stichtingen.

Sprekende van de *duurte der levensmiddelen*, zeide de minister van buitenlandsche zaken, dat het, naar hij hoopte, slechts eene voorbijgaande ongelegenheid zou zijn, omdat zij veel minder door de ongenoegzaamheid van den oogst veroorzaakt was dan wel door de omstandigheden die zich thans in de politieke en in de handelswereld voordoen. Mogt de staat van oorlog ophouden in de landen die gedeeltelijk het westen van graan moeten voorzien, dan zou België een' veel aanzienlijker toevoer ontvangen; van den anderen kant had de handel thans geen genoegzame vervoermiddelen, en zoo de scheepsvracht daalde, zou de krisis terstond worden gelenigd; de beide ondersteld gevallen nu zouden naar des ministers oordeel zeer wel kunnen plaats grijpen in eene meer of minder nabijzijnde toekomst.

De minister van binnenlandsche zaken voegde daarbij, dat de in België voorhanden hoeveelheid graan zoo ruim was als de omstandigheden toelieten; dat er geen het minste gevaar gelegen was in de vrijheid van den graanhandel, welke België steeds in staat gesteld had het regelmatig tekort zijner eigen graanproductie aan te vullen; dat de graaninvoer in België sedert het begin dezes jaars, na aftrek van den uitvoer, een overschot opleverde, waarop hij met vertrouwen wijzen kon om de gemoederen gerust te stellen; en dat in allen gevalle het gouvernement alles gedaan had wat in zijne magt was om aan de ongelegenheid te gemoet te komen.

— In de aanstaanden Maandag te houden vergadering van de afdeeling Vlaamsche letterkunde van het cercle artistique litteraire et scientifique te Antwerpen, zal door den Amsterdamschen hoogleeraar *Abm. des Amorie van der Hoeven* eene voorlezing worden gehouden.

— Volgens de Brusselsche *Indépendance* is eene toenadering tusschen twee takken der familie *Bourbon* op weg van schikking. De hertog *van Nemours* zou te Froschdorf een bezoek afleggen, dat door den hertog *van Bordeaux* voor het einde van den winter te Londen zou worden beantwoord.

— Uit eene officiele opgave blijkt, dat de Belgische openbare schuld op den 1sten September bedroeg eene som van 619,546,363 fr. 30 c., waarvoor jaarlijks aan renten betaald wordt 30,339,748 fr. 64 c.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Woensdag den 16den November.

In de bijeenkomst van heden zijn ingekomen twee adressen, ter aanprijzing van het voorstel van den heer *Thorbecke* c. s.

De eindverslagen wegens het ontwerp voor de bijdrage aan de Rijn-spoorweg-maatschappij, en wegens het *zevende* hoofdstuk der staatsbegrooting (R.-K. eeredienst), zijn in gereedheid. Over het eerste dezer ontwerpen zal worden beraadslaagd na den afloop van de overweging van het ontwerp betreffende de aflossing der openbare schuld, en tevens is bepaald, dat de beraadslaging over de staats-begrooting zal worden geopend op Donderdag den 24sten November aanstaande.

Daarop is aan de orde gesteld het ontwerp ter bekrachtiging van de overeenkomst met de handelmaatschappij.

Graaf *Schimmelpenninck* heeft zich verklaard tegen de op art. 1 gemaakte uitzondering, en alzoo tegen de bevoegdheid, om 200,000 pikols koffij en 150,000 pikols suiker in Indië te mogen verkoopen. Hem is voorgekomen, dat eene vrije mededinging in Indië bedenkelijke gevolgen kan na zich slepen op de zoo gunstige werking van het thans nog bestaande stelsel; en hij zou zich, indien bij daartegen geene voldoende waarborgen mogt erlangen, tegen de voordragt moeten verklaren.

De heer *Stolte* heeft het cultuur- en consignatie-stelsel verdedigd, en betoogd, dat men zich niet kan beklagen over de ongenoegzaamheid van de productie op Java; — dat het geenszins in 't voordeel van den Staat zou zijn, al de Indische producten op Java te verkoopen; — dat het voorbehoud, in art. 1 vermeld, geenszins noodig is ter verbetering van de Indische geldmiddelen, en dat het tegenwoordig bestaande consignatie-contract niet behoort tot de bevoegdheid van de wetgeving. Hem is voorgekomen, dat de regering veel te veel heeft toegegeven aan het verlangen der dusgenaamde vrijzinnige partij, in het belang van de vrije mededinging in Indië. Hij heeft zich allezins verklaard tegen de verlangde bevoegdheid, om, te rekenen met 1860, al de producten zonder onderscheid in Indië te kunnen verkoopen, en wijzende op de zoo belangrijke voordeelen, welke het thans bestaande stelsel, waarvan men, naar zijn inzien, op eene zoo ligtvaardige wijze zoude willen afwijken, aan den Staat zoowel als aan zoo vele takken van nijverheid steeds verzekert, heeft hij zich tegen de voordragt verklaard.

De heer *Rijk* heeft, alvorens zich te bepalen, nadere inlichtingen verlangd.

De heer *van Deinse* heeft zich tegen het voorbehoud, voor den verkoop in Indië na 1859, verklaard, en zal, zonder nadere voorbehoedende bepalingen, de voordragt niet kunnen goedkeuren.

De heer *v. Bosse* heeft het betreurd, dat de beraadslaging over dit onderwerp niet is uitgesteld. Hij heeft verklaard, de voordragt te zullen goedkeuren, en geene nuttige strekking in eene afwijzing te kunnen bespeuren. Hij heeft verder te kennen gegeven, nog hetzelfde stelsel te zijn toegedaan, 't welk hij in 1849 heeft goedgekeurd; — en het wel hiervoor te houden, dat de tijd nog niet gekomen is om op eenmaal daarvan af te wijken, doch het niettemin raadzaam te achten is, om, medegaande met den geest des tijds, het vrijzinnige stelsel te huldigen, ten einde daarvan dat gebruik te kunnen maken, 't welk de omstandigheden mogen vorderen. Hij wil alzoo medewerken tot den eersten stap tot verkoop der producten in Indië, maar zoude, wat het geldelijk belang der overeenkomst betreft, wel eenig meerder voordeel voor den Staat hebben verlangd.

De heer *Hugenholtz* heeft te kennen gegeven, de voordragt niet te kunnen aannemen. Naar zijn inzien behoort de handelmaatschappij voor alsnog, als agent, in stand te blijven; — dient ook het cultuurstelsel te worden behouden, maar bestaat er geen verband tusschen dit en het consignatie-stelsel. Zoo hem voorkomt, is het bewijs niet geleverd, dat zoowel voor de factorij, als voor de commissie-loonen, nu reeds het normale cijfer is bereikt, en vindt hij bezwaar, om thans reeds, gelijk bij art. 1 geschiedt, de Regering de handen te binden, om bij de groote ontwikkeling van den wereldhandel, niet zoo vele producten op Java te kunnen verkoopen, als het belang van den Staat en de behoeften van dien handel zouden mogen vereischen.

De beraadslaging zal morgen voortgezet worden.

Zitting van Donderdag den 17*den November.*

Zijn ingekomen twee adressen tot ondersteuning van het voorstel der heeren *Thorbecke* c. s.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over het ontwerp tot bekrachtiging der met de N. H. M. geslotene overeenkomst.

De heer *Rochussen* heeft in eene uitvoerige rede het tegenwoordige standpunt dezer aangelegenheid onderzocht en de gevolgen geschetst, die of eene verwerping, of eene aanneming dezer voordragt zouden hebben. De slotsom is, dat de regel moet zijn: zoo veel mogelijk verkoop in Nederland, de uitzondering, dat alleen in exceptionele omstandigheden de producten in Indië moeten verkocht worden.

De heer *de Man* beschouwt mede de gevolgen, die uit de aanneming of verwerping van het ontwerp kunnen voortvloeijen, en komt tot de slotsom, dat hij, ware hij vrij, de voordragt *niet* zou aannemen, maar gedwongen buiten schuld, neemt hij het minst nadeelige aan in 't belang van het Vaderland.

De heer *Rijk* geeft te kennen, dat door een' zijner vrienden een amendement zal worden voorgedragen, strekkende tot waarborg voor de toekomst, opdat geen misbruik van de groote magt, na 1860 kunne gemaakt worden. Hij wil ook het correctief in de wet dat hij liever in het contract zou hebben verlangd. Hij zegt echter niet, dat hij, bij afstemming van dat amendement, tegen de wet zal zijn; want er wordt met der daad niets gepraejudicieerd.

De heer *Dirks* sluit zich aan bij hen, die den middenweg willen: den verkoop der producten op Java *tot zekere mate.*

De heer *Reinders* sprak aldus: „Ik vind mij verpligt om met een enkel woord te zeggen, dat ik mij gedrongen gevoel mij voor dit wets-ontwerp te verklaren, niet uit beginsel van staatshuishouding, maar uit noodzaak. Immers het bestaande contract met de handelmaatschappij van 1849, bindt den staat om tot ult. December 1874 alle landsproducten van onze Oost Indische bezittingen naar hier te moeten zenden, zoolang namelijk de 10 millioen, welke het rijk aan de handelmaatschappij schuldig is, niet zijn afgelost.

De regering heeft nooit stellige toezegging gegeven dit kapitaal te willen aflossen, niettegenstaande de schatkist zulks gedoogde, zoodat er gegronde vermoedens bestaan, dat de regering daartoe niet genegen is.

De Tweede Kamer heeft vroeger wel is waar pogingen aangewend om dit kapitaal af te lossen, maar de Eerste Kamer heeft zulks echter niet ondersteund. Ook van dien kant de zaak beschouwd, is de toestand niet gunstiger geworden, en dus ook geen hoop, om door aflossing van meergenoemde 10 millioenen het contract, in 1849 met de handelmaatschappij gesloten, op eene andere wijze en binnen korter tijd te wijzigen, dan geschiedt bij het thans aangebodene contract.

Ik herhaal alzoo mijne goedkeuring te geven aan een bezwarend contract om knellende banden van verpligte consignatie, bij een vroeger contract bedongen, te helpen verkorten."

De heer *Sloet tot Oldhuis* maakt zijne stem afhankelijk van de antwoorden en inlichtingen, welke hij van de ministers zal ontvangen.

De heer *Baud* (voor zoover eenigzins hoorbaar) weêrspreekt verschillende bedenkingen, in den loop der beraadslagingen geopperd tegen het consignatie-contract en verdedigt vervolgens het consignatie-*stelsel*, in het belang van den Staat, den handel en de scheepvaart, het fabrijkwezen en vooral van de suikerfabrijken, en, in 't algemeen, in het belang van het behoud der markt van de O. I. producten *hier* te lande.

Daarom schetst hij de nadeelen van de afschaffing van het consignatie-stelsel, dat, in den zin der tegenstanders van bescherming, logisch zou moeten leiden tot afschaffing ook van het *cultuur*-stelsel. En wat zou er dan van Indië, van Nederland worden?

De heer *Schimmelpenninck* beantwoordt mede eenige bedenkingen, door vorige sprekers tegen zijne rede van gisteren in 't midden gebragt.

Het woord zou nu aan den minister van koloniën zijn, doch, uit aanmerking van het reeds gevorderde uur, wordt de voortzetting der beraadslagingen bepaald op morgen.

Zitting van Vrijdag den 18*den November.*

In de bijeenkomst van heden is weder ingekomen een adres tot aanprijzing van het voorstel der heeren *Thorbecke* c. s.

In deze bijeenkomst zijn de beraadslagingen over de voordragt ter goedkeuring van de overeenkomst met de handelmaatschappij, voortgezet.

Vermits de heer *v. Hoevell* nog had verlangd zijne meening over de onderwerpelijke zaak te ontwikkelen, heeft z. e. de minister van koloniën, die ter verdediging der voordragt zoude zijn opgetreden, hem alsnog het woord afgestaan.

De heer *v. Hoevell* heeft daarop aangemerkt, dat de heer *Baud* zich, in zijne beschouwingen van de bestaande betrekkingen tot de handelmaatschappij, zoo hem spreker was voorgekomen, in twee opzigten had vergist; — dat hij ten onregte had gemeend, dat de tegenstanders der overeenkomst ook zouden zijn tegenstanders van het consignatie-stelsel, en dat het consignatie-stelsel een onafscheidelijk geheel met het cultuur-stelsel zoude uitmaken. — De spreker heeft verklaard voor de voordragt te zullen stemmen; in de eerste plaats, omdat hij geen kans ziet om meer gunstige voorwaarden te bedingen, en hij den Staat volstrekt niet zoude willen berooven van de voordeelen, welke de onderwerpelijke overeenkomst oplevert; en in de tweede plaats, omdat de regering, naar zijne overtuiging, steeds bij magte zal zijn, om het cultuur-stelsel, des gevorderd, te veranderen, en dien ten gevolge meer producten op Java ter verkoop aan de markt te brengen. De spreker heeft ten slotte den minister gevraagd: 1) of, met het onderwerpelijke contract, ook het geheime lijnwaden-contract met de handelmaatschappij zoude vervallen, en 2) of er ook nog meer geheime contracten bestaan, en zoo ja, of de minister genegen zoude zijn, die mede te deelen.

De minister van koloniën heeft zich, bij de verdediging der voordragt, bepaald bij het standpunt, waarop hij zich, na de goedkeuring en uitvaardiging der wet van 1849, ten aanzien der betrekking tot de handelmaatschappij, op dit oogenblik bevindt. Hij heeft daarbij gewaagd van de door hem aangewende pogingen, om van deze maatschappij meer gunstige voorwaarden te bedingen, doch verklaard, niet meer te hebben kunnen erlangen, dan hij, op grond van de overeenkomst van 1849 heeft kunnen vorderen, en de maatschappij hem niet heeft kunnen weigeren. Z. E. heeft het groot voordeel doen gelden van den verkoop van de Javasche producten op de Nederlandsche markt; maar ook de noodzakelijkheid van eenig voorbehoud, zoodanig als in art. 1 is opgenomen, om ook een deel producten op Java te kunnen te gelde maken, ten einde stremming in de dienst daar te lande te verhoeden. Hem is voorgekomen, dat men geenszins verder behoefde te gaan, dan in dat opzigt was voorgesteld.

Voorts heeft de minister gewezen op de verminderingen der commissie-loonen, welke de handelmaatschappij zich had laten welgevallen, en de voordeelen, die daaruit moesten voortvloeijen. Hij heeft verklaard, dat de bij verkoop van producten verschuldigde gelden steeds zoo spoedig mogelijk in 's Rijks schatkist vloeiden; en op de vragen van den heer *v. Hoëvell* antwoordende, heeft Z. E. verzekerd, dat met de onderwerpelijke overeenkomst, ook het bedoelde lijnwaden-contract verviel, en dat er, behalve dit contract, geene andere aanwezig zijn.

Nog hebben het woord gevoerd de heeren *Hugenholtz*, *Stolte*, *v. Bosse*, *Rochussen*, *v. Hoëvell*, *v. Goltstein*, *Baud*, *Sander* en *Sloet*, welke de minister bij herhaling heeft beantwoord.

Daarop zijn de algemeene beraadslagingen gesloten, en is over het eerste art. in 't breede geraadpleegd, en wel over de vraag, of de hoeveelheid der na 1859 in Indië te verkoopen producten door de wetgeving zoude worden bepaald. Graaf *Schimmelpenninck* heeft een amendement in dien zin voorgedragen, doch ingetrokken. Een tweede amendement, van den heer *Elout*, is almede niet in stemming gebragt, en een amendement van den heer *Rochussen*, aldus luidende: „Voor den laatsten December 1859 zal door de wet worden bepaald op welke wijze, in verband met het bij deze wet bekrachtigde contract, over de in Nederlands Indië aan de Regering geleverde producten zal worden beschikt" is, bij hoofdelijke omvraag, met 34 tegen 29 stemmen, verworpen.)

(Voor dit amendement hebben gestemd de heeren [illegible] *Poel*, *Stolte*, *Vening*, *v. Bosse*, *v. Amerongen*, *Wintgens*, *de Braauw Boeije*, *Schimmelpenninck v. d. Oije*, *Donker*, [illegible] *Groen*, *Baud*, *Mackay*, *Elout*, *Sander*, *v. Lynden*, *Rochussen*, *v. Asch v. Wyck*, *Oosting*, *v. Nispen*, *v. Reede*, *v. Rappard*, *Meeussen*, *Dirks*, *Engelen*, *Rijk*, *v. Deinse* en graaf *Schimmelpenninck.*

Het geheele wets-ontwerp, met de daaraan verbonden overeenkomst, is daarop, met 58 tegen 5 stemmen aangenomen. Deze vijf stemmen waren van de heeren *Je*[illegible] *Meeussen*, graaf *Schimmelpennink*, *Hugenholtz* en *Stolte.*

Morgen zal beraadslaagd worden over het in overweging nemen van de voordragt van den heer *Thorbecke* c. s. —

Zitting van Zaturdag den 19*den November.*

In deze zitting is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een wetsontwerp tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Rucphen, met bijlagen. — Drukken, ronddeelen en verzending aan de afdeelingen.

Zijn ingekomen vijf adressen tot ondersteuning en één tot bestrijding van het voorstel der heeren *Thorbecke* c. s.

Is ingekomen een adres van den heer *Alberda van Ekenstein*, griffier der Staten van Groningen, verzoekende in aanmerking te komen bij de nominatie voor een lid der algemeene rekenkamer. — Zal op de lijst der sollicitanten worden geplaatst.

Aan de orde is de beraadslaging over het in overweging nemen van het voorstel van negen leden der Kamer, tot afschaffing van het tonnegeld en van den accijns op het geslagt.

De minister van financiën vat het woord slechts voor een enkel oogenbik op en alleen om de verklaring af te leggen, dat de Regering zich *niet* zal verzetten tegen het in overweging nemen van dit voorstel. De Regering gelooft, dat eene openbare en opzettelijke overweging van dit voorstel in deze Kamer de strekking daarvan in het juiste daglicht zal plaatsen en het voor allen duidelijk zal maken, wat het welbegrepen belang van het Vaderland vordert of toelaat in deze te doen.

Wanneer de Regering zich in dezen zin verklaart, dan rekent zij daarbij op de wijsheid der vergadering, die door haar besluit, op l.l. Woensdag genomen, bewezen heeft niet te willen, dat de beraadslagingen over dit voorstel zouden kunnen onmogelijk maken, dat de begrooting tijdig genoeg tot stand kwam, zoodat die niet zonder groote overhaasting aan de Eerste Kamer zoude kunnen worden onderworpen.

De heeren *van der Brugghen* en *van Lennep* hebben zich tegen het in overweging nemen van het voorstel verklaard, hoofdzakelijk op grond van ontijdigheid, en het niet bereikbare en ondoeltreffende van de bij het voorstel beoogde ontheffing der mindere klasse.

De heeren *Donker*, *Rijk*, *van Goltstein*, *Groen van Prinsterer*, *van Nispen van Sevenaer* en *Sloet tot Oldhuis* waren gestemd voor het in overweging nemen van het voorstel, doch uit zeer verschillende oogpunten, algemeen echter om over de zaak licht te verspreiden, waarom zij ook eene vrije en opene discussie raadzaam achtten. De vier eerste leden verklaarden zich reeds bij voorraad tegen de zaak *au fond*, terwijl de laatste (de heer *Sloet*), met het oog op den toestand der arbeidende klasse, zich ten voordeele van het voorstel uitliet, hebbende de heer *van Nispen* zich over het voorstel zelf nog niet uitgelaten.

De heer *Thorbecke* beantwoordt de vorige sprekers en licht het voorstel nader toe. Hij is daarbij echter niet getreden op het terrein van het voorstel zelve, maar alleen voor zoo ver betreft de verdediging tot het in overweging nemen daarvan. Hij heeft bestreden dat het voorstel niet in overweging zou behooren genomen te worden: 1) omdat het zou zijn ontijdig; 2) omdat het zou zijn een populair voorstel; 3) wegens de politieke strekking.

De heer *van Bosse* heeft vooraf een woord over zich zelven gesproken, en betoogd dat hij zich geheel gelijk is gebleven. Hij was steeds van oordeel, dat zoodra er evenwigt tusschen rijks ontvangsten en uitgaven kon bestaan, zonder op het koloniaal batig slot te rekenen, het alsdan de tijd zou zijn tot eene vermindering van belasting over te gaan. En nu geloofde hij, dat dit tijdstip nabij was. Verder gaf hij te kennen, dat het geheele vraagpunt, thans aan de orde, juist daarop nederkwam, of wanneer dergelijk feit zich voordeed, als zoo even door hem genoemd, of men dan nog langer zou behooren te wachten met eene vermindering van belasting.

De heer *Veening* is tegen het in overweging nemen en wordt gerefuteerd door den heer *Thorbecke.* Daarna hebben nog het woord gevoerd de heeren *van der Brugghen* en *Groen*, die insgelijks door den heer *Thorbecke* werden wederlegd. Eindelijk zijn op voorstel van den heer *Schimmelpenninck van der Oije* de beraadslagingen gesloten en wordt in omvrage gebragt of het voorstel van den heer *Thorbecke* en 8 andere leden door de Kamer in overweging zal worden genomen. Toestemmend beslist met 55 tegen 3 stemmen, die van de heeren *van Lennep*, *van der Brugghen* en *Veening.*

Daarna is de vergadering tot Maandag aanstaande gescheiden.

(Reeds zijn bij de Tweede Kamer 13 adressen ontvangen, houdende verzoek om in aanmerking te komen bij de benoeming van een lid der Algemeene Rekenkamer, in de plaats van den heer *S. P. van Idsinga;* die adressen zijn van de heeren *Hooft*, lid der Provinciale Staten van Overijssel; *Lagemans*, referendaris-hoofdredacteur van de *Nederlandsche Staats-Courant; van Eyk*, koopman te Amsterdam; *de Meijier*, referendaris bij het ministerie van koloniën; *W. F.* baron *van Reede van Oudtshoorn*, te Rotterdam; *Creyghton*, directeur van het postkantoor te Middelburg; *de Rouville*, lid der Provinciale Staten van Zuidholland, *van den Bosch*, militair-onderintendant, geplaatst bij het ministerie van oorlog, *J. H. v.* baron *van Reede van Oudtshoorn*, burgemeester van Oudshoorn, baron *van Hoevëll*, oud secretaris v. d. hoogen raad van adel te 's Gravenhage, *Pfister*, directeur van de registratie voor Zuidholland, *Bachiene*, oud-lid van de Tweede Kamer en *Alberda van Ekenstein*, griffier der Staten van Groningen.)

In het verslag over het VIIe hoofdstuk lezen wij het volgende:

„Naar aanleiding der beslissing, door de commissie van rapporteurs voor het wets-ontwerp tot vaststelling van het VIIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1854 genomen, heeft den 12den November j.l. eene nadere overweging ter zake van dit wets-ontwerp in de afdeelingen der Kamer plaats gehad.

„Daarbij hebben de artikelen van dit wets-ontwerp, die vroeger *pro memorie* waren uitgetrokken en waarbij thans geldsommen zijn ingevuld, tot geene in dit verslag op te nemen bedenkingen aanleiding gegeven.

„Alleen heeft men in eene der afdeelingen ter dezer gelegenheid vrij algemeen de aandacht gevestigd op eene nota van den kardinaal *Antonelli* aan de Nederlandsche regering, die de dagteekening van den 4den Augustus j.l. draagt en welk stuk in zijn geheel in sommige dagbladen is opgenomen. Uit die nota zou men moeten afleiden, dat het vorige ministerie in der tijd meer regtstreeks met de aanstaande invoering der bisschoppelijke hiërarchie hier te lande is bekend gemaakt.

Dien ten gevolge hebben de leden der bedoelde afdeeling aan de regering gevraagd willen hebben, eensdeels dat de bedoelde nota, indien zij echt is, aan de Kamer worde medegedeeld, en tevens dat, in de onderstelling der echtheid van dit stuk, omtrent de daaruit af te leiden, aangeduide gevolgtrekking eenige inlichting worde gegeven.

„De commissie van rapporteurs heeft gemeend, dat het, tot bereiking van het beoogde doel, genoegzaam is, van dit verlangen in het tegenwoordig eindverslag te doen blijken, en dat zij zich voorts van een eigen oordeel over de punten, in de gewisselde stukken over dit wets-ontwerp behandeld, kan onthouden."

'S GRAVENHAGE, 18 November.

Het diner ten hove, waartoe de leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal genoodigd waren, is mede bijgewoond door H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden, al de ministers en den voorzitter der Eerste Kamer.

— Den 14den Nov. heeft Z. M. de Koning een besluit genomen betreffende de uitgifte der nieuwe muntbiljetten, bedoeld bij de wet van April 1852 en de inwisseling der nog in

omloop zijnde muntbiljetten, uitgegeven krachtens de wet van September 1849.

Met de uitgifte der nieuwe muntbiljetten wordt een aanvang gemaakt den 5den Dec. 1853 en deze uitgifte heeft plaats bij de Nederlandsche Bank.

De nog in omloop zijnde muntbiljetten worden ingetrokken en door nieuwe vervangen bij de Nederlandsche Bank, van den 5den tot en met den laatsten Dec. 1853. Deze muntbiljetten zullen echter nog gedurende het geheele jaar 1854 bij de schatkist in betaling worden aangenomen en blijven tot het einde van den tijd der verjaring en alzoo tot den 31sten Dec. 1855, inwisselbaar bij de Ned. Bank.

De tusschenkomst der betaalmeesters kan worden ingeroepen, om de inwisseling bij de Ned. Bank te bewerkstelligen.

— Zijne Majesteit heeft bij besluit van den 15den dezer, no. 93, goedgevonden te benoemen tot officieren van gezondheid der 3de klasse bij de militaire geneeskundige dienst in Oost-Indië, de heeren *Jozef Franz Trenkwalder* en *Carl Philemon Uhlig*.

— Wij zijn onderrigt, dat het ministerie van oorlog, ten gevolge van de tegenwoordige duurte der levensmiddelen, heeft gelieven te vergunnen, om de sommen, welke de *gehuwde* militairen in hun kleeding- en reparatiefonds te goed hebben, voor ditmaal aan hen uit te betalen.

— Dezer dagen zijn door den minister van oorlog verordeningen van voorzorg en toezigt op het leven van den militair, aan de kommanderende officieren der korpsen en de officieren van de geneeskundige dienst uitgevaardigd; bepaaldelijk ook met intrekking van de deswege bestaande afzonderlijke voorschriften, strekkende als voorbehoedmiddel voor de thans hier en daar heerschende cholera. De minister wil:

a. Dat de manschappen zoo veel nachten als mogelijk is rust geniete, zoodat alleen de volstrekst noodige wachtposten mogen bezet worden.

b. Dat bij guur weder onder de kapotjas steeds het mouwvest zal gedragen worden.

c. Dat de troepen niet meer dan ééns per dag en wel bij goed weder des morgens, nadat de koude nachtlucht geweken is, in den zomer niet op het midden van den dag, in den wapenhandel geoefend worden.

d. Dat de militairen steeds goed gekleed en nimmer blootvoets in schoenen of laarzen gaan.

e. Dat men voor opeenhooping van militairen en voor luchtverversching en zuiverheid binnen de kwartieren zorge.

f. Dat de manschappen niet nuchteren de kazerne verlaten en geen onrijp ooft of nadeelige spijzen eten.

g. Dat het middageten met eenige specerijen worde toebereid en het drinkwater steeds versch en zuiver zij, en

h. Dat het gedrag der manschappen, vooral nopens het misbruik maken van sterken drank, zorgvuldig worde nagegaan en het avond-appèl bij koud en nat weder vervroegd worde.

Het overige van 's ministers lastgeving bevat bepalingen van heilzamen aard nopens de verpleging eventueel in de hospitalen.

— Gisteren werd door het uitsteken der vlaggen van de openbare gebouwen, de 40ste verjaardag van de herstelling der onafhankelijkheid in het jaar 1813, alhier herdacht.

— In de zitting van den gemeenteraad alhier, van eergisteren, is door de heeren *de Pinto*, *van der Duyn* en *Gobel* een voorstel gedaan, strekkende tot het indienen van een adres aan den Koning en aan de beide Kamers der Staten Generaal, tot opheffing der wettelijke bepalingen, welke de uitoefening der vrije visscherij in den weg staan.

— Den 14den dezer heeft in de gemeente Naaldwijk de eerste voorlezing plaats gehad, ter bevordering van den landbouw. Eene talrijke menigte uit alle rangen en standen was daartoe te zamengekomen, aan welke de heer *Gevers van Endegeest* in korte maar krachtige bewoordingen den oorsprong en het doel dezer voorlezingen heeft opengelegd, en het hoofd van het gemeentebestuur, namens de door Z. M. den Koning benoemde commissie, dank gezegd voor zijnen betoonden ijver ter bevordering dezer goede zaak.

Nadat de heer *Gevers* de verder te vervullen taak aan den heer dr. *Oudemans* had opgedragen, heeft deze het woord gevoerd over de zamenstelling en de eigenschappen van de dampkringslucht en den invloed daarvan op het leven en den groei van dieren en planten, en zijne beschouwingen opgehelderd. Het wordt zeer wenschelijk geacht, dat deze voorlezingen getrouwelijk door de Westlandsche landbouwers mogen worden gevolgd, ten einde de vruchten te kunnen voort brengen, welke bij het hooger bestuur daarvan worden verwacht.

AMSTERDAM, 19 November.

De arrond.-regtbank (derde kamer) heeft uitspraak gedaan in de zaak van *S. A. Dwars*, schrijver van de *Vermakelijke en kurieuse Roomsche poppenkast, rarekiek enz.* De regtbank heeft, overeenkomstig het requisitoir van den substituut-officier van justitie, mr. *H. A. Hartogh*, den beklaagde veroordeeld tot *zes* maanden gevangenisstraf, in *eenzame* opsluiting te ondergaan, en tot geldboeten van *f* 250. Wijders heeft de regtbank de gesaisisseerde exemplaren verbeurd verklaard.

— Den 16den dezer moeten te Luxemburg eenige volksmanifestatiën van dreigenden aard hebben plaats gehad, ten doel hebbende van de kamer van afgevaardigden eene wet te eischen, houdende verbod van uitvoer van graan naar Frankrijk.

WILLEMSOORD, 16 November.

Heden morgen is de equipage van Zr. Ms. stoomschip *Cycloop*, tijdelijk overgeplaatst geweest op de brik *Castor*, overgegaan op Zr. Ms. wachtschip *Sambre*. Naar men verneemt, zullen er nog eenige weken verloopen eer die bemanning weder op de *Cycloop* zal overgaan. De cholera heeft zich onder de equipage, nadat zij het laatstgenoemde vaartuig had verlaten, gelukkig niet meer vertoond.

MIDDELBURG, 15 November.

Met leedwezen verneemt men, dat de zaak van den spoorweg niet op dien gunstigen voet staat als men hier zoo hartelijk wenscht.

LEEUWARDEN, 17 November.

Op nieuw zijn 39 runderen, door longziekte aangetast, gedood. — Totaal sedert Dec. 1849: 8837 runderen.

HARLINGEN, 15 November.

Men verneemt, dat voor een paar dagen een boerenzoon, onder de gemeente Franeker behoorende, bij de dochter van den heer *V.*, op halfweg onder Zweins, te vrijen geweest zijnde, des nachts omstreeks 3 uur naar huis vertrok; toen hij op een zeker punt gekomen was, hoorde hij de woorden: „nog even wachten," waarna onmiddellijk twee personen en daarna een derde op den straatweg sprongen en op hem afgingen; dadelijk maakte de jongeling regtsomkeerd en zette het op een loopen; allen vervolgden hem, hij heeft echter door zijne vlugheid het geluk gehad, de vermoedelijke booswichten... doeners met moeite te ontkomen. Behalve van eenig geld, was hij van een gouden horologie voorzien.

GRONINGEN, 21 November.

Sedert de vorige opgave zijn bij de plaats. geneesk. commissie aangegeven 2 nieuwe cholerazieken; 3 overleden, geene genezen, zoodat nog 3 in behandeling zijn.

— Uit dezelfde bron, waaraan wij ons vorig berigt betrekkelijk de vacature aan de hoogeschool alhier ontleenden, vernemen wij thans, dat werkelijk de voordragt zelve zich slechts tot *twee* personen bepaalde, dat overigens ook tot dit oogenblik nog geldt, hetgeen daarin gezegd is over het niet terugzenden der nominatie aan heeren curatoren.

— Gisteren werd in de onderscheidene Godsdienstoefeningen der Hervormde gemeente in een derde zakje de jaarlijksche kollekte gehouden ten behoeve van het Gasthuis der Ned. Herv. Diakonie alhier ter stede, en heeft opgebragt eene som van *f* 216—63.

— Wij vernemen dat er weder op den avond van den *tweeden Kersdag* een Godsdienstig muzijkfeest zal plaats hebben. Bij die gelegenheid zal er door een *mannenkoor* worden gezongen en zal een muzijkkorps, door verschillende gepaste stukken voor te dragen, het plegtig feest helpen opluisteren. De opbrengst zal strekken tot ondersteuning van het *fonds voor verwaarloosde kinderen*, dat, hoe weldadig de strekking daarvan ook zij, nogtans *groote behoefte* aan die ondersteuning heeft. Mogten de beweldadigden ook nu weder toonen, dat hun het lot van zoodanige kinderen, die wel het meest naar ziel en ligchaam hebben te lijden, ter harte gaat.

— Vrijdag vestigde zich ook in deze stad een departement der *Evangelische maatschappij* ter bevordering van waarheid en godzaligheid onder de Roomsch-Katholijken.

De vergadering werd geopend en geleid door den correspondent prof. W. MUURLING; zij gaf zich in de eerste plaats een departementsbestuur, waartoe (daar de heer MUURLING zich niet verkiesbaar stelde) werden gekozen de heeren P. HOFSTEDE DE GROOT, A. T. REITSMA en C. P. L. RUTGERS, die vervolgens hebben benoemd den eersten tot voorzitter, den tweeden tot penningmeester en den derden tot secretaris. Volgens het eerste artikel van het reglement is het doel dezer maatschappij, de Roomsch-Katholijken het Evangelie te doen *kennen* en tot Evangelische *gezindheid* op te leiden; niet zoo zeer hen tot eenig Protestantsch kerkgenootschap over te halen. De zetel der maatschappij is te Arnhem.

— Heden morgen ruim acht uur is er brand ontstaan in de behuizing van den lakenkooper J. G. BAKKER, op den hoek van de Guldenstraat. Binnen weinige oogenblikken waren al de hier ter stede aanwezige brandspuiten op de plaats des ongevals bijeen, doch daar eenige personen den brand spoedig in hunne magt hadden, konden deze gelukkig onverrigter zake huiswaarts keeren. — De door den brand aangebragte schade was dan ook gering.

— Heden is alhier aangekomen eene lading ijzeren lantaarnpalen (1ste en 2de soort) en branches voor de gasfabrijk, alsmede eene derde partij gaspijpen.

— Zaturdag avond is in de Noorderhaven gezonken een schip, wordende bevaren door den schipper KRUITHOF, geladen met puin, 't welk, bestemd voor wegen, voor rekening was van H. B. HARKEMA te Warfhuizen. De goederen van de bewoners van het vaartuig zijn nog bij tijds geborgen, doch het schip zit nog onder water.

— De 15jarige dochter van den boekdrukker W. OTTENHOFF, gisteren morgen eenen gang water uit het Winschoterdiep willende halen, had het ongeluk, door de gladheid der trappen daarvan af te glijden en in het water te storten. Oogenblikkelijk spoedde zich J. W. MEIJER derwaarts, wien het mogt gelukken, haar nog bij tijds te redden.

— „Van goederhand vernemen wij," — zegt de *N. Dr. Ct.* — „dat in het volgend jaar, onmiddellijk na afloop van het Landbouwkundig Congres alhier zal worden gehouden een congres voor allen die belang stellen in het tegengaan van het pauperisme in ons Vaderland. De daartoe te nemen maatregelen zullen uitgaan van de Vereeniging ter bestrijding van het pauperisme te Groningen."

Dit congres voor armzaken zal echter niet te Assen maar alhier worden gehouden.

— Uit *Beerta* wordt ons berigt, dat aldaar en in de omstreken adressen ter teekening circuleren, voor de aanneming van de wet tot afschaffing van den accijns op het vleesch en de tonnegelden.

— Op Zaturdag l.l. werd te *Kommerzijl* de vroeger geannonceerde vergadering tot vaststelling van een reglement voor eene afdeeling van het genootschap ter bevordering van nijverheid te Onderdendam, ten huize van D. TEENSTRA gehouden. De vergadering werd door den heer jhr. J. W. F. DU PEYROU VAN BREUGEL met eene korte aanspraak geopend, waarin door z.w.ed. gestr. op den omvang der nijverheid en het groote belang van derzelver bevordering wees. Daarna werd het door de vroeger benoemde commissie ontworpen concept-reglement behandeld en na eenige discussien vastgesteld, waarna men overging tot het benoemen van een bestuur dezer afdeeling.

Tot president werd verkozen jhr. mr. J. W. F. DU PEYROU VAN BREUGEL, regter in het kanton Zuidhorn; tot vice-president J. K. DE WAARD, landb. te Ruigezand, en tot secretaris P. DIJKSTERHUIS, schoolonderw. te Grijpskerk. Deze afdeeling zal den naam dragen van *Westerkwartier*, daar men den wensch koestert, om uit al de tien gemeenten, waaruit het Westerkwartier bestaat, leden te verkrijgen, welke zich van nu af daartoe (volg. het reglem.) bij den secretaris kunnen aanmelden. Voor dezulken, welke nog niet genoegzaam met de strekking van deze afdeeling bekend zijn, willen wij hier art. 1 van het reglement laten volgen, hetwelk aldus luidt:

„Het doel der vereeniging is:

„*a*) Om het hoofddoel van het Genootschap ter bevorde-
„ring van Nijverheid te Onderdendam zelve, in haar regle-
„ment omschreven, te bevorderen en uit te breiden;

„Het gezellig verkeer dienstbaar te maken aan de uitbrei-
„ding, veredeling en volmaking van landbouw, kunsten en
„wetenschappen;

„*c*) Het onderling beramen van doelmatige middelen,
„welke strekken om de arbeidende klasse door nijverheid
„meer duurzaam werk en onderhoud te verschaffen."

Ten slotte zij nog vermeld dat de eerste vergadering zal worden gehouden in de maand Februarij te Grijpskerk, de twee daaropvolgende te Kommerzijl en de vierde te Noordhorn.

— Men verneemt dat de bezoldigde opziener der jagt en visscherij, geplaatst te *Wildervank*, wegens aanhoudende ziekte zijn eervol ontslag uit die bediening heeft verkregen en dat hij ten spoedigste door een ander zal worden vervangen.

— Van *Aduarderzijl* wordt ons berigt dat aldaar Zaturdag l.l. is gezonken een geladen turfschip, bevaren wordende door JAN BAKKER. — De schipper benevens deszelfs vrouw, kinderen en knecht zijn het gevaar nog bij tijds ontkomen.

— Vele landbouwers te *Borger-Compagnie* hebben het dagloon der dorschers met 10 cts. daags verhoogd; het is te hopen dat de overige landbouwers hun voorbeeld mogen volgen.

— Aan de weekmarkt te *Assen* van den 17den dezer waren niet minder dan elf volbeladene wagens met Groningerlandsche kool aangevoerd. Niettegenstaande dien grooten aanvoer van dit product, is alles met veel graagte verkocht zoodat daarvoor eene vrij aanzienlijke geldsomzet heeft plaats gehad. Bovendien was er nog een schip met Hollandsche kool aanwezig, die echter op verre na zulk een' grooten aftrek niet vond, waaruit blijkt, dat deze minder dan de Groningerlandsche begeerd wordt.

— Bij het jongst te *Breda* gehouden examen van onderofficieren uit het leger, dingende naar den rang van officier, hebben van de 14 geëxamineerden 18 een voldoend examen afgelegd.

— In de op den 8sten dezer te *Delft* gehouden vergadering van het Koninklijk instituut van ingenieurs, is mededeeling gedaan van een schrijven van den volgenden inhoud:

's Gravenhage, 12 *October* 1853.

„De Koning, acht gevende op de slechte inrigting der buurten en de weinige geschiktheid van de woningen voor de behoeftige volksklasse in het vaderland, en gezien hebbende wat tot verbetering van dien noodlottigen toestand in Engeland, België en Frankrijk beproefd wordt en gedaan is, heeft mij opgedragen den raad van bestuur van het Koninklijk instituut van ingenieurs beleefdelijk uit te noodigen, om deze zaak tot een onderwerp van gezette overweging te maken.

„Zijne Majesteit wenscht, door den raad of door eene commissie uit de leden van het instituut, te worden ingelicht omtrent de vereischten en inrigting eener arbeiderswoning, welke, voldoende aan de regelen der gezondheidsleer en overeenkomstig de behoeften van onzen landaard, tevens door de billijkheid der kosten van oprigting een waarborg oplevert tegen geldelijk verlies, en omtrent de middelen, welke zouden kunnen leiden ter verbetering van den hoogst ongunstigen toestand, waarin de arbeidende standen in dit opzigt verkeeren.

„Ik heb de eer mij bij dezen van 's Konings bevelen te kwijten, en neem deze gelegenheid te baat om den raad van bestuur de verzekering aan te bieden mijner gevoelens van bijzondere achting.

„De secretaris des Konings voor de zaken
van landbouw en nijverheid,
(*get.*) „W. J. WOLTERBEEK."

Naar aanleiding daarvan, zijn, op voorstel van den raad van bestuur, de heeren H. F. G. N. CAMP, F. W CONRAD, M. H. CONRAD, dr. G. J. MULDER, W. N. ROSE en Is. WARNSINCK benoemd tot eene commissie, om het verlangde onderzoek te bewerkstelligen, met uitnoodiging binnen een kort tijdsverloop een grondig verslag aan den Beschermheer aan te bieden. De leiding van het werk dier commissie is aan den voorzitter van den raad, tevens een harer leden, den heer F. W. CONRAD, opgedragen.

— De *Staats-Courant* deelt een uitvoerig verslag mede van hetgeen de commissie voor de *geologische kaart van Nederland* (de heeren *van Breda*, *Miquel* en *Staring*) en hare correspondenten en andere deskundigen, in het afgeloopen jaar van Oct. 1852 tot Oct. 1853, ten opzigte der aan haar opgedragen taak heeft verrigt.

Daaruit blijkt o. a., dat door haar op het paviljoen te Haarlem, thans eene verzameling van voorwerpen is bijeengebragt, die reeds meer dan 5000 nommers telt, en daaronder een 50tal met 10 tot 100 onderdeelen, en dat de catalogus der voorwerpen in druk verkrijgbaar is gesteld. Van het eerste deel der verhandelingen, die den grondslag moeten helpen uitmaken der geologische beschrijving en kennis van den Nederlandschen bodem, is een exemplaar aan den minister van binnenlandsche zaken ter hand gesteld. Voor een tweede deel zijn de bouwstoffen bijeengebragt, een gedeelte der platen is gereed en met het drukken van den tekst is een aanvang gemaakt. Van Groot-Brittanje, Frankrijk, Saksen, Oostenrijk, Pruissen, zijn verschillende geschenken, als geol. kaarten, profilen, verhandelingen, monographiën, enz., ingekomen. Het resultaat der werkzaamheden is in het afgeloopen jaar gunstig geweest, eene menigte waarnemingen zijn geschied en de levendige correspondentie kan tot bewijs verstrekken, dat de geologie hier te lande met ijver en met kennis beoefend wordt, en ook buitenslands groote deelneming vindt.

— In het laatste nommer van het Maandblad van het Nederl. Onderwijzers-Genootschap, komen, volgens het besluit der laatstgehouden algemeene vergadering, ter beoordeeling voor de verschillende afdeelingen des genootschaps, afgedrukt voor: „De beginselen, die volgens de meening der hoofdvereeniging van het Nederl. Onderwijzers-Genootschap bij eene wetgeving voor het lager onderwijs ten grondslag moeten worden gelegd." Tot die beginselen behooren: 1). het christelijk beginsel; 2). kosteloos onderwijs; 3). eene kweekschool in iedere provincie.

— Volgens een berigt van Zr. Ms. consul te Varel, van den 7den dezer, is de uitslag van den oogst in *Oldenburg* over het algemeen vrij gunstig te noemen.

De *tarwe* is goed van kleur en het gewigt zal gemiddeld wel op 126 tot 128 pond aan te nemen zijn. De *rogge* is minder goed uitgevallen, evenwel wordt de oogst geschat op ruim ¾ van een gewoon gewas, en het gewigt op 118 à 124 pond.

Van *gerst* was de oogst overvloedig en goed én naar kwantiteit én naar kwaliteit; er is nog weinig van gedorscht, doch naar enkele monsters te oordeelen, kan het gewigt der gerst gemiddeld op 78 tot 114 pond worden aangenomen.

Van *haver* zal de oogst waarschijnlijk goed zijn, en het gewigt verschillend naar mate men vroeg of laat heeft gezaaid; men wint 65 ponds, maar ook 75 ponds voerhaver.

Boekweit heeft een meer dan gewoon beschot opgeleverd, en de kwaliteit is ook zeer goed, zoodat 115 à 120 pond gewigt niet zeldzaam is; maar dooreen moet het gewigt op 114 à 116 pond worden gerekend.

Boonen denkt men dat bij het dorschen tegen zullen vallen.

Van *koolzaad* zijn geen 50 last ingezameld, dus p. m. 1/30 tot 1/40 gedeelte van een' gewonen oogst. Het nieuwe zaaizaad stond onlangs nog zeer goed, doch men vreest thans voor den worm aan den wortel.

Van *aardappelen* is het beschot gering, de kwaliteit was goed naar het schijnt.

De bouw van *hooi* vrij voldoende; van *boter* was weinig gemaak en de prijzen hoog. Het *vette vee* werd zeer goed betaald en het beste meestal naar Engeland uitgevoerd.

Te Varel zijn de prijzen, per Nederlandsch last vrij aan boord geleverd, als volgt: roode tarwe 124 a 128 pd. *f* 380 a *f* 395, rogge 119 a 124 pd. *f* 290 a *f* 320, zomergerst 98 a 100 pd. *f* 175 a *f* 180, wintergerst 102 a 104 pd. *f* 190 a *f* 195, witte voerhaver 72 a 74 pd. *f* 120 a *f* 125, boekweit 110 a 118 pd. *f* 165 a *f* 210, middel boonen, *f* 250 a *f* 255, kleine boonen *f* 265 a *f* 270, boter per ⅛ van 52 pond *f* 24½ a *f* 25.

— Volgens berigt uit Petersburg, is in die streken scherpe vorst ingevallen, weshalve de Oostzeevloot in de haven was gebragt en onttakeld.

In het cholera-hospitaal te *Amsterdam* zijn op den 17den Nov. ingekomen 3 lijders, hersteld geen, overleden 1, blijvende in behandeling 24; — den 18den 3 lijders, hersteld 2, overleden 1, blijvende in behandeling 24; den 19den 1 lijder, overleden 2; — den 20sten 1 lijder, 2 overleden.

Buiten het hospitaal zijn bij de centrale cholera-commissie op den 16den Nov. aangegeven 5 lijders en 1 overleden; — den 17den 2 lijders en 4 overleden; — den 18den 4 lijders, 6 overleden; — den 19den 2 lijders, 3 overleden.

— Bij de plaatselijke geneeskundige commissie te *Rotterdam* zijn op den 16den November aangegeven: 2 cholera-lijders, 2 overleden; — op den 17den: 2 cholera-lijders, 2 overleden, 1 hersteld; — op den 18den: 2 cholera-lijders, 1 overleden, 3 hersteld.

— Te *Leiden* zijn van den 8sten tot den 15den dezer 7 personen door de cholera aangetast en 3 personen aan die ziekte overleden.

— Van den 12den tot en met den 15den dezer zijn te *Gouda* door de cholera aangetast 2 personen, overleden 1, hersteld 1, in behandeling gebleven 15.

— Men kan met blijdschap melden dat de cholera, welke sedert den 12den September zich ook in *Dordrecht* had vertoond, gelukkig weder is geweken. Er zijn in het geheel aangetast 141 personen, waarvan 83 overleden. Op eene bevolking van 22,000 zielen mag dit getal, bij vergelijking, matig gerekend worden.

— Volgens het verslag der geneeskundige commissiën, hebben te *Londen* gedurende de vorige week geene sterfgevallen aan de Aziatische cholera plaats gehad.

De stand der Volksbeschaving in Frankrijk.

Uit een van wege het ministerie van oorlog bekend gemaakt overzigt blijkt, dat van de in 1849 voor de krijgsdienst opgeroepen 79,942 rekruten uit 86 departementen, 25,989 lezen noch schrijven konden, en dat van de 79,969 in 1850 opgekomen rekruten 25,430 in hetzelfde geval waren. Men meent daaruit te kunnen opmaken, dat in Frankrijk omstreeks een derde der geheele mannelijke bevolking lezen noch schrijven kan. Het departement, hetwelk in dezen de ongunstigste verhouding opleverde, was dat der Allier, waar in 1850 op 871 rekruten 517 geheel onwetenden gevonden werden, terwijl in dat der Vogesen het getal derzelve slechts 58 op de 1077 rekruten bedroeg.

Onlangs zijn op de grenslinie tusschen Perzië en Turkije de overblijfselen van het oude paleis Suzan gevonden, waarover in de boeken van Esther en Daniël gesproken wordt, mitsgaders de grafstede van den profeet. De localiteit stemt overeen met de aangenomene overlevering van de ligging, en de klaarblijkelijkheid, welke ontstaat uit deze overeenkomst met de in de gewijde geschiedenis voorkomende beschrijving van het paleis, strekt tot een volkomen bewijs. Men kan hierover nazien het boek van Esther, 1ste hoofdst. vs. 6. Daar leest men van een vloer van rood en blaauw en wit, en zwart marmer. Deze vloer bestaat nog en, zoo als die door den Engelschen kolonel WILLIAMS beschreven wordt, is het dezelfde, waarvan in het boek Esther wordt gewaagd; maar bovendien heeft men in de marmeren zuilen en in de andere bouwvallen en de overblijfselen van beelden eene volkomene overeenstemming met de beschrijving daarvan in de heilige boeken gevonden.

Niet ver van het paleis staat eene grafstede, waarop een mansbeeld gebeiteld is, hetwelk aan handen en voeten gebonden is, met een' vreeselijken leeuw op hem toespringende. Niets kan duidelijker de geschiedenis van Daniël in den leeuwenkuil te kennen geven. Sierlijke fleeschen van glas, niet ongelijk aan die, welke op de toilettafels onzer hedendaagsche dames geplaatst zijn, behooren tot de ontdekte oudheden, met andere kenteekenen van weelde en beschaving, die met de Bijbelsche geschiedenis overeenstemmen.

Kerknieuws.

Tot vervulling der vacature van de predikantsplaats in de Hervormde gemeente te Budel (Noordbrabant), zijnde eene Koninklijke collatie, is overeenkomstig de door de leden des kerkeraads, mitsgaders den kerkvoogd, uit eene door het departement voor de zaken der Hervormde eeredienst enz., opgegevene nominatie, gedane keuze, bij Koninklijk besluit van den 12den November j.l., no. 72, de benoeming uitgebragt op den heer *T. Bussingh de Vries*, predikant te Benthuizen.

– Z. M heeft goedgekeurd het beroep uitgebragt door den kerkeraad der Herv. gemeente van Oude Wetering c. a., klassis Leiden, op *J. P. Hattink*, pred. te Aulst.

– Ds. *Steketee*, leeraar bij de Chr. Afgesch. gemeente te Nieuwedorp, heeft voor het beroep naar Assen op nieuw bedankt. – De eerw. heer *Seeger*, te Marum, is beroepen te Uithuistermeden. – Ds. *Nyenhuis*, van Westerbork, heeft voor de beroeping naar 't Zandt bedankt.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

Amerk. Bank-Actien $4\frac{1}{16}$; Braz. 5 pCt. 95, ⅛; Dito pCt. $95\frac{1}{2}$; Mexik. 22¾, ⅞, ¾; Peru 4½ pCt. 69¼; Gren. pCt. $18\frac{15}{16}$; Venez. Uitg. 13⅜.

Bij vrij levendige affaire in Integralen en 4 pCts. waren heden de fondsen goed prijshoudend. – Van vreemde effekten was voornamelijk in Oostenr. de handel zeer levendig, en werden er tot hooger koersen veelvuldige partijen van de markt genomen. – In Portug. en Mexik. was ingelijks bij eenigen omzet, eenige mindere vraag. – Alle overige soorten hebben zich goed op hunne prijzen van gisteren gesouteneerd.

Span. Onb. St. 2¼ pCt. $18\frac{3}{16}$; Mexik. Onb. St. $22\frac{1}{16}$, $\frac{3}{16}$; Bew. Coup. *f* 7.

Prijs van *het Geld:* Beleening 3; Prolong. 3½, 4; Disconto 3 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 61; Spaansche 1 pCt. [illegible] ⅛; Binnenl. 3 pCt. 40½; Metall. 5 pCt. 76; Dito 1847 2½ [illegible].

AMSTERDAM, 20 *Nov.* EFFECTEN-SOCIETEIT, te 4½ uur. Spaansche 1 pCt. $21\frac{5}{16}$, ⅜. Binnenl. 3 pCt. 40⅝. Portug. 3 pCt. [illegible] 35⅞, ¾, ⅞, $\frac{15}{16}$, ⅞, $\frac{13}{16}$, ⅞. Metall. 5 pCt. 75¾, ⅝, $\frac{9}{16}$. Mexik. [illegible] ⅞. Dito Onbep. $22\frac{7}{16}$, $\frac{9}{16}$.

Op het per telegraaf ontvangen berigt van het overlijden der Koningin van Portugal, was heden tot verlaagde prijzen in Portug. de omzet vrij levendig. – Ook Oostenr. werden tot verminderde koersen afgegeven. – Overigen was de affaire onbeduidend.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 18 *November*.

TARWE.	Zw. Zand 66 ℔ *f* 7,15	» 40 ℔ *f* 3,90
70 ℔ *f* 13,75	Veen 64 » » 6,60	Zw. Voer 36 » » 3,30
Oml. 68 » » 12,25	» 66 » » 7,00	» 38 » » 3,60
70 » » 12,75	GERST.	» 40 » » 3,80
72 » » 13,40	N. Winter 54 ℔ *f* 6,75	BOONEN.
68 » » 11.90	» 56 » » 7,15	N. Paardeb. *f* 6,75a *f* 8,20
70 » » 12,50	» 58 » » 7,50	ZADEN, ENZ.
72 » » 13,10	Zomer 54 » » 6,15	Gr. Gort p.m. *f* 11,25a *f* 12
» »	» 56 » » 6,50	Par. 100N.℔ *f* 14,50 tot *f* 17
ROGGE.	Knobbe 60 » » 7,20	Old. Koolz. *f* 11 *f* 12
64 ℔ *f* 9,30	» 62 » » 7,50	Oml. dito *f* 11,50 *f* 12
66 » » 9,70	HAVER.	Oostfr. dito *f* 12 75 *f* 13
68 » » 10,10	Dikke 38 ℔ *f*	Zomerzaad *f* 8,50a *f* 9,50
70 » » 10,50	» Nieuwe 40 » » 3,75	Lijnzaad *f* 10 *f* 11,25
» »	» 42 » » 3,95	G. Mosterdz. v. *f* 9 tot *f* 16
Gr. BOEKWEIT.	» 44 » » 4,20	Raapolie p.v. *f* 38,50
» 64 ℔ *f* 6,90	» 46 » » 4,40	Prijs der Boter.
66 » » 7,30	» 48 » » 4,60	1ste soort ½ ton *f* 37½
68 » » 7,70	» 50 » » 4,80	a -
	O. Bl. Voer 36 » » 3,50	2de » » » *f* 35
	Bl. Voer 38 » » 3,65	

Tarwe in de beste zware soorten ruim prijshoudend. – Rogge in kleine gerijven weder 10 ct. hooger verkocht. – Boekweit als voren. — Zware Gerst in een doen; ligtere soorten bijna zonder handel. — Dikke- en Voer-Haver minder begeerd en iets lager afgegeven; Zwarte in een doen. — Boonen in de beste soorten prijshoudend. – In Zaden gaat weinig omgegaan. – Gort als voren.

ROTTERDAM, 17 *November*. Tarwe: 156 ℔ witbonte Poolsche *f* 490; 164 ℔ Nieuwe Hoogl. Kleefs. *f* 495. Rogge: 143, 144 ℔ Eupatoria *f* 290, *f* 294, *f* 295; 143 ℔ Riga Poolsche *f* 295, *f* 300; 143 ℔ Archangel *f* 290, *f* 295; 145 ℔ Petersb. *f* 295.

AMSTERDAM, 18 *November*. Heden verkocht van Tarwe: 131 ℔ p. b. Poolsche *f* 485; 130 ℔ witb. dito *f* 485; 128 ℔ dito *f* 485; 131 ℔ roodb. dito *f* 465; 121 ℔ dito aan de Zaan *f* 410; 128 ℔ Cubanka *f* 430; 131 ℔ r. Silesische *f* 475; 126 ℔ b. Pools. *f* 455. – En van Rogge: 120 ℔ n. Petersb. *f* 307; 121 ℔ Pruiss. *f* 310; 116, 118 ℔ n. Arch. *f* 295, *f* 300; 122 ℔ o. Odessa *f* 305; 115, 116 ℔ o. gedr. *f* 292, *f* 295; 117 ℔ jar. Arch. *f* 297 aan de Zaan; 114 ℔ o. gedr. *f* 289. – Gerst iets hooger: 108 ℔ n. Holst. *f* 268 a *f* 270; 111 ℔ n. Deensche *f* 266; 100 ℔ n. Vriesche Zomer *f* 218, beide laatste aan den Molen.

Koolzaad onveranderd; op 9 vat dadelijk 68½ p. vl.; Nov. 69 p. vl.; April 1854 71 p. vl.; Sept. 1854 66½ p. vl. — Lijnzaad bleef zonder handel; de stemming was vast. – Raapolie dadelijk en op levering niet williger, op 6/w. *f* 38; Vlieg. *f* 36,75; Dec. *f* 36,50 a 25 a 50; Mei 1854 *f* 38,50; Sept. 1854 *f* 37,50 a 25; Oct. 1854 *f* 37,50. – Lijnolie op 6/w. *f* 30,75; vlieg. *f* 29,50. — Hennepolie op 6/w. *f* 37,75; vlieg. *f* 36,50.

LONDEN, 16 *November*. De aanvoeren zijn gering, uitgezonderd van vreemde Tarwe. Tarwe is een weinig hooger dan l.l. Maandag. Gerst met tragen handel. – Haver een weinig meer gezocht. De aanvoeren van den 14den tot en met den 16den dezer bedragen: 1250 qrs. Engelsche en 16960 qrs. vreemde Tarwe; 6570 qrs. Engelsche en 1550 qrs. vreemde Gerst; 5080 qrs. Engelsche en 8770 qrs. vreemde Haver.

LONDEN, 18 *Nov.* De toevoer van Tarwe blijft ruim en de markt minder bezocht zijnde dan l.l. Maandag, was de omzet tot de vorige notering niet uitgebreid. Voor het vasteland zijn eenige zeilende ladingen harde Tarwe gekocht. Gerst lusteloos op de prijzen van Maandag. Boonen en Erwten onveranderd. De handel in Haver is tamelijk levendig bij 6 p. prijsverhooging.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

GRONINGEN, 18 *November*. Op de markt van hoornvee waren heden pl. m. 400 stuks ter verkoop aangebragt, hoewel van alle soorten wel aanwezig was, vond men heden weinig beste soorten; er heerschte echter in het geheel een vlugge handel. Vette runderen werden verkocht van 17 tot 20, 21 en 21½ cent de 5 ons. De aanwezige kalf- en vaalmelkte koeijen werden verkocht van *f* 60 tot *f* 100; er zullen weinig ter markt geweest zijn, welke dezen prijs te boven gingen. Jong vee wederom wel aangevoerd, hierin bestond veel vraag, gretige handel en er werden ferme prijzen voor besteed. – Eene kween (driejarige koe) werd verkocht voor *f* 130. Schapen en varkens weinig aangevoerd, prijzen als voren en de handel matig.

BUITENPOST, 17 *November*. Op de veemarkt heden alhier gehouden werden de vette runderen verkocht van 17 tot 20, 21 en 22 cent het halve Ned. pond, en tegen deze prijzen bestond hierin wel handel. De kalf- en vaalmelkkoeijen werden mede wel gezocht, en was er vrij wat verkoop. De prijzen waren zeer uiteenloopende, er werd van *f* 60 tot *f* 90 en voor de beste soorten van *f* 90 tot *f* 100, *f* 110 en zelfs hooger besteed.

LEEUWARDEN, 18 Nov. De wekelijksche veemarkt was ook heden weder druk bezocht. Men berekent, dat p. m. 1400 runderen waren aangebragt. Het vette vee, dat vrij ruim aanwezig was, konde goede koopers vinden, echter niet meer tegen de hooge prijzen der laatste weken. Op de laatstvorige markt was dit overigens ook reeds het geval.

LONDEN, 15 *November*. Ossen met vrij goeden aanvoer en men betaalde vorige prijzen. Schapen niet zeer levendig, de prijzen waren evenwel iets beter. Kalveren vonden van 3/8 tot 4/8 willige koopers. Varkens bedongen 3/8 a 4/8; aan de markt van heden werden aangebragt: 275 ossen, 1470 schapen en lammeren en [illegible] kalveren, zoodat er over het geheel waren: 955 ossen, [illegible] schapen en lammeren, 392 kalveren en 280 varkens.

Van den 18*den*. Aan de veemarkt was de prijs van puik os [illegible] 4 sh. 4 p. a 4.6 de 8 pond.

ADVERTENTIEN.

Het **ADRES** aan **Z. M. DEN KONING**, [illegible] de afschaffing der Slavernij, hetwelk wij in [illegible] nommer medegedeeld hebben, ligt voor de belangstellenden gedurende deze week **ter lezing** en **onderteekening** bij den Boekverkooper J. B. WOLTERS, [illegible] Groote Markt.

Natuurkundig Genootschap.

MORGEN, WOENSDAG den 23sten Nov., te zes uur. [illegible]: Prof. P. J. VAN KERCKHOFF en Dr. L. S. [illegible]BOOM.

A. W. ALINGS, *Secretaris.*

[illegible]NSCOLLEGIE DE GRONINGER EENDRAGT,

[illegible] Huize van de Wedw. BONTEKOE, op DONDERDAG [illegible] November 1853, des avonds te zeven uur.

A. SWAAGMAN, *Secretaris.*

TEN VOORDEELE DER

ALGEMEENE ARMEN DEZER STAD.

[illegible] **RECITEER-COLLEGIE *LULOFS*** zal, [illegible] SCHOUWBURGZAAL alhier, op WOENSDAG den [illegible] November 1853, des avonds te 6 uur, eene [illegible] **LIJKE VOORDRAGT** geven, afgewisseld [illegible] toepasselijke **MUZIJK**, waarvan de zuivere opbrengst zal komen **ten voordeele der Algemeene Armen** dezer Stad.

De Entrée is bepaald op *f* 1,00 per Persoon.

Op den 21sten en 22sten November 1853, des voormiddags van 9 tot 12 en des namiddags van 2 tot 5 uur, zoomede op den dag der Voorstelling van 9 tot 1 uur, is er nog gelegenheid ter INTEEKENING ten KANTORE van den Heer H. G. DE RANITZ, achter het Stadshuis, terwijl voor hen, die **niet** ingeteekend hebben, **geene** Entréebiljetten verkrijgbaar zullen zijn; ook zal er des avonds aan het lokaal **geen Bureau** gehouden worden.

De ondergeteekenden, Boekhoudende Diakenen der verschillende Gemeenten, hebben de regeling daarvan op zich genomen.

Plaatsen zijn te bespreken op DINGSDAG den 22sten November 1853, van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur, bij den Bureaulist P. DE KONING, in de Zwanenstraat, tegen betaling van 10 Cents voor iedere Plaats.

GRONINGEN, 6 November 1853.

A. F. WICHERS. | A. VAN CALCAR.
J. F. KOETS. | L. ALI COHEN.
J. A. EBERWEIN. | G. H. DE RANITZ.

PROGRAMMA.

OUVERTURE, *Iphigénie*, van GLUCK.

Voorwoord.

1ste Afdeeling.

MUZIJK van GOLDE. — *De strijd van David met Goliath*, van J. H. WARNSINCK, in drie Tafereelen. MUZIJK van BEETHOVEN en ORLANDO LASSUS. — *De Starrenhemel*, van VAN ALPHEN. MUZIJK van HAYDN. — *De Harp*, van J. KOOL. MUZIJK van GADE. — *De weddingschap*, van N. N. MUZIJK van BEETHOVEN. — *De Vergankelijkheid*, van TOLLENS, naar HEBEL. MUZIJK van HAYDN en GADE. — Sproke van HOFDIJK. Met begeleiding van MUZIJK.

Pause.

2de Afdeeling.

OUVERTUBE, *Egmond*, van BEETHOVEN.

De dood van Albrecht Beiling, of trouw aan het gegeven woord. Rederijkers Zinnespel naar J. LITZAU. In drie Tafereelen. MUZIJK van KALLIWODA, BEETHOVEN en WEBER.

Nawoord.

MUZIJK van WEBER.
Aanvang te 6 uur.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Ondertrouwd:

J. B. KNOTTNERUS,
van *Oostwold*,
met
J. CRAMER.

ROTTERDAM, 18 November 1853.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:

I. H. DEELMAN
met
F. SCHELTENS.

GRONINGEN, 12 November 1853.

*** Getrouwd:

JACOBUS TEN SIJTHOFF,
Med. Doctor, Heel- en Vroedmeester, van *Amsterdam*,
met
PHILIPPINE HENRIETTE WESTENENK.

DIEPENVEEN, 17 November 1853.
Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van eene DOCHTER B. HESSELINK, Echtgenoot van

JB. HESSELINK, Az.

GRONINGEN, 17 November 1833.

*** Heden beviel van eene welgeschapen DOCHTER B. A. KEIZER, Echtgenoot van

A. G. DRIJVER.

NIEUW BEERTA, 18 November 1853.
Eenige kennisgeving.

*** BLIJHAM, 19 November 1853. Bevallen van een MEISJE E. D. HOVINGA, geliefde Echtgenoot van

M. P. STARKE.

*** Heden overleed, zacht en kalm, in den ouderdom van 35 jaren, onze veelgeliefde Zoon WILLEM JANS JUURSEMA; diep betreurd door zijne Ouders, Broeders en Zusters.

NIEZIJL, 17 November 1853.

J. H. JUURSEMA.
T. J. BAKKER.

*** Heden overleed, tot mijne innige droefheid, mijne geliefde eenigste Dochter GERTRUIDA JACOBINA, in den jeugdigen leeftijd van bijna 17 jaren.

GRONINGEN, 19 November 1853.

H. A. SICMAN,
Wedw. F. STRATINGH.

*** Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden: de

ALMANAK
VOOR
HOLLANDSCHE BLIJGEESTIGEN.

Jaargang **1854**. Met Platen.
Prijs 60 Cents. In carton, verguld op snede *f* 1,20.

*** Bij **H. HÖVEKER**, te *Amsterdam*, wordt uitgegeven en is aan de Inteekenaren verzonden: **HET STERVEN AAN DE WET EN HET LEVEN NAAR HET EVANGELIE**, zijnde de **1ste Aflevering** van:

ALLE DE WERKEN VAN

RALPH EN EBENEZER ERSKINE.

Uitgave in 26 Stukken, in gr. 8vo., à **55** Cents per Stuk, welke Maandelijks zullen worden afgeleverd. De geheele ***ERSKINE*** kompleet zal dus op *f* **14,30** komen te staan, *buiten inteekening* *f* **18,00.** De oude uitgave, die, uitgenomen Taalfouten, geheel wordt gevolgd, beslaat circa 8000 pagina's of 500 vellen druks. Dit zal genoeg zijn te kunnen opmerken, hoe *buitengewoon goedkoop* de *nieuwe druk* is gesteld. — *De inteekening is alom opengesteld.*

*** Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, is uitgegeven:

DE INVOERING DER
PAUSELIJKE BISSCHOPPEN
in *Nederland*.

Herinneringen, Toelichtingen, Mededeelingen en Raadgevingen voor

NEDERLANDSCHE PROTESTANTEN EN CATHOLIEKEN,

door ***P. HOFSTEDE DE GROOT***,
Hoogleeraar te Groningen.

Eene gave op het Hervormingsfeest.
Prijs *f* 1,80.

Blijkens de voorrede van den Schrijver, bevat dit Werkje meer, dan dat het als geschrift van den dag beschouwd en ter zijde gelegd zou mogen worden. Vooral de derde afdeeling mag belangrijk geacht worden, daar zij uit min bekende of ook ongedrukte bescheiden eenige belangrijke mededeelingen geeft, die blijvende waarde hebben.

EEN

DRENTHSCH GEMEENTE-ASSESSOR
MET ZIJNE
TWEE NEVEN
OP REIS NAAR
Amsterdam,
in 't voorjaar van 1843.

TWEE DEELEN, gr. 8vo, met PLATEN. Prijs *f* 8—50.

Bovengenoemde Uitgevers debiteren voorts met goed succes:

Kinderwerkjes:

I. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **Nieuwe Fabelen en Versjes voor Kinderen.** Met 21 plaatjes. Prijs *f* 0—90.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—20.

II. *J. J. A. GOEVERNEUR* en *H. ILPZEMA VINCKERS*, **Lust en Leering;** Fabelen, Sprookjes en Vertelsels, voor Hollandsche Jongens en Meisjes. Met 6 plaatjes. Prijs *f* 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—00.

III. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **De oude Koffer, of een Boek is een groote Schat.** Kleine Verhalen voor jonge Kinderen, eene vreemde Dame naverteld. Met 14 Plaatjes. Prijs *f* 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—00.

IV. *H. G. BRUINSES*, **Vertellingen uit de Geschiedenis des Ouden Testaments.** Vrij naar het Engelsch van Miss *LAWRENCE*. Met 15 plaatjes. Prijs *f* 1—20.

V. ———— **Vertellingen uit de Geschiedenis des Nieuwen Testaments.** Naar dezelfde. Met 8 plaatjes. Prijs *f* 1—20.

VI. *H. ILPZEMA VINCKERS*, **Rijmen voor de Kinderkamer.** Met 8 plaatjes. Prijs *f* 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—00.

*** Bij **A. VAN LOON**, te *Tiel*, is van de Pers gekomen:

Een Vivat!
voor de Negenmannen.

Prijs 5 Cent.

LET WEL!

Belanghebbenden worden verwittigd, dat de **RENTEN** van **INSCHRIJVING** in het **GROOTBOEK** der **NATIONALE SCHULD** van 2½ %, 3% en 4%, vroeger uitbetaald door den Heer L. U. RENGERS, van af den 1sten Jan. 1854 kunnen worden ontvangen ten KANTORE van den ondergeteekende, **zonder dat daartoe eene vernieuwing van Procurate benoodigd is.**

GRONINGEN, 21 November 1853.

W. F. UNIA VAN NAERSSEN.

DE VERKOOPING

van de **AFBRAAK** bij het voormalig STADS ZIEKENHUIS te *Groningen*, omschreven in de Courant van den 18den dezer, zal **HEDEN *geen* VOORTGANG hebben**, doch gehouden worden op **VRIJDAG den 25sten e.k., des voormiddags te elf uur.**

Mr. J. H. GEERTSEMA, C.z., *Notaris.*

Donderdag den 8sten December

e.k., des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, zal, ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, publiek ter verkoop worden aangeboden:

I. Eene ruime en net doortimmerde HEEREN BEHUIZING met TUINTJE daarachter, staande en gelegen in de Heerestraat te *Groningen*, lett. F no. 335, door de Erven van wijlen den Heer Mr. A. A. GANDERHEIJDEN in eigendom bewoond.

II. Eene nette HEEREN BEHUIZING met OPEN PLAATS daarachter, staande en gelegen Westzijde in de Peperstraat te *Groningen*, lett. D no. 115.

III. Eene neringrijke KOOPMANS BEHUIZING, staande en gelegen aan het Schuitendiep, op den hoek van den Smakkersgang, te *Groningen*, lett. P no. 237, door HINDERIKUS VAN DEN BERG in eigendom bewoond.

IV. Eene KOEMELKERIJ, staande buiten de Apoort, aan de Gracht, te *Groningen*, nabij de Lissabonssteeg, lett. U no. 4, door CHRISTIAAN ROELFSEMA in huur bewoond.

Alles te aanvaarden op den 1sten Mei 1854. Te bezien Perceel I en II daags vóór den Verkoopdag, van 10—1 en van 2—4 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten Kantore van den Notaris verkrijgbaar; de beide laatste Perceelen daags vóór en op den Verkoopdag van 10—4 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zal, op WOENSDAG den 21sten December e.k., des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein TIDDENS, in de *Korenbeurs* te *Groningen*, publiek ter verkoop worden aangeboden:

I. Eene nette HEEREN BEHUIZING met TUINTJE daar achter, staande en gelegen in de Turftorenstraat te *Groningen*, lett. H no. 48, door den Heer Mr. C. CARDINAAL en Mevrouw in eigendom bewoond.

II. Eene neringdoende KOOPMANS BEHUIZING, staande en gelegen Oostzijde aan het Schuitendiep te *Groningen*, lett. P no. 272, met de daar achter gelegen **BOEKWEITMALERIJ**, uitkomende aan den Nieuwenweg, door S. H. BOER in eigendom gebruikt wordende.

III. Een PAKHUIS, genoemd ***DANTZIG***, staande Oostzijde aan Der-A te *Groningen*, lett. I no. 258, den Heer J. CARDINAAL in eigendom toebehoorende, en door den Heer MONCHY in huur gebruikt wordende.

IV. Eene BEHUIZING met TUIN, staande en gelegen aan het Schuitendiep, in den Bleekersgang, te *Groningen*, lett. P no. 100, door Mejufvrouw de Wed. VAN DIJKUM bewoond.

V. Eene VROUWEN ZITPLAATS in de Martinikerk te *Groningen*, de derde in de tweede Bank voor het voormalig Vorstinnengestoelte, van het Noorden in te gaan.

VI. Eene VROUWEN ZITPLAATS in de Akerk te *Groningen*, tegenover den Predikstoel, in de tweede vaste Bank voor den Pilaar.

Alles te aanvaarden op den 1sten Mei 1854. Te bezien perceelen 1, 2, 3 en 4 op den dag van Verkoop, van 10—12 en van 2—4 uur; perceel 1 op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten Kantore van den Notaris verkrijgbaar. Perceel II inmiddels **uit de hand te koop.**

J. H. GEERTSEMA, C.z.

*** Mr. **E. VAN EERDE**, Notaris te *Groningen*, gedenkt, op DONDERDAG den 15den December 1853, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mej. de Wed. BONTEKOE, in *de Unie*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek te verkoopen:

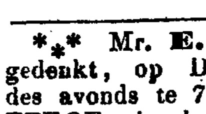

Eene extra ruime **HEEREN BEHUIZING**, met TUIN en daarbij behoorende RUIME GEBOUWEN er achter, geteekend I no. 280, staande en gelegen op vrij eigen grond, Noordzijde in de Turftorenstraat te *Groningen*, en hebbende uitgang in den Uurwerkersgang.

Laatst door nu wijlen den Heer J. T. HUTER in eigen-

dom bewoond geweest.

Te bezien Dingsdag den 13den beverens en op den dag van Verkoop, des namiddags van 1—3 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten KANTORE van den ondergeteekenden Notaris te bekomen.

Mr. E. VAN EERDE, *Notaris.*

*** In 't laatst der maand December of in 't begin van Januarij aanstaande, zullen publiek te koop worden aangeboden, om op den 1sten Mei 1854 te aanvaarden:

Eene ruime HEEREN of KOOPMANS BEHUIZING, S 104, met groote EEST (DAARE), ruime KORENZOLDERS en een' TUIN, alles staande en gelegen op eigen grond, Noordzijde aan het Zuiderdiep te *Groningen*, uitkomende in den Achter-den-Muur.

II. Eene BEHUIZING met een PAKHUIS daaronder, zijnde ongenommerd, staande mede aldaar.

III. Eene ZITPLAATS in de Martinikerk alhier, de 4de plaats in de 6de beschoten Bank ten Oosten den Predikstoel.

Alles in eigendom toebehoorende aan Mej. de Wedw. J. K. KUIPER en hare Kinderen.

Mr. W. LAMAN TRIP, *Adv.* en *Nots.*

Mr. **R. FEITH**, Notaris te *Zuidbroek*, zal, op VRIJDAG en ZATURDAG den 25sten en 26sten November e.k., des middags te twaalf uur, ten verzoeke van K. W. BUURKE, in het Bosch van *VEENHUIZEN*, onder *Noordbroek*, publiek verkoopen: p. m. **900 EIKEN-** en **60 extra fraaije DENNENBOOMEN.**

NB. De Koopers hebben tot aan Augustus 1854 den tijd om het HOUT te vervoeren.

GROOTE HOUTBOELDAG.

Op WOENSDAG en DONDERDAG den 30sten Nov. en 1sten Dec. 1853, des morgens te 10½ uur, zullen, op de plaats zelve, in het openbaar worden verkocht: ongeveer **1000** zeer zware **EIKEN-, BEUKEN-** en **DENNENBOOMEN**, op Stam staande in het Nootehof te *Veenhuizen*, bij *Noordbroek*.

Mr. R. FEITH, *Notaris.*

NB. Te 6½ des morgens van **Woensdag den 30sten Nov. e.k.**, zal eene **SCHUIT** van **GRONINGEN** afvaren, waarmede de Gegadigden **gratis** naar de plaats van Verkoop zich zullen kunnen doen overbrengen en van daar teruggevoeren.

OP NADER TE BEPALEN TIJD EN PLAATS

zullen er, in den loop van dezen Winter, publiek in Koop worden aangeboden:

Eenige Perceelen zoo **BEKLEMDE** als **EIGENE LANDERIJEN**, te zamen ter grootte van 14 B., 55 R., 10 E., gelegen in *Korengarst*, te *Noordbroek*, benevens eenige **EIGENDOMMEN**; alles toebehoorende aan de Wedw. en Erven A. H. NOORDHOFF, te *Noordbroek*.

Mr. R. FEITH, *Notaris.*

*** Mr. **D. ROESSINGH**, Notaris te *Grootegast*, gedenkt, op MAANDAG den 28sten November 1853, des namiddags te 3 uur, ten Huize van den Kastelein W. AKKERMAN, te *Marum*, ten verzoeke van TABE JANS VISSER en de Erven zijner overledene Ehevrouw, allen wonende in *de Wilp*, publiek te verkoopen:

Eene BEHUIZING met TUIN, en daarbij behoorende LANDERIJEN, staande en gelegen in *de Wilp*, Gemeente *Marum*, groot 6 Bunders, 8 Roeden en 20 Ellen.

Mr. D. ROESSINGH, *Notaris.*

*** Mr. **D. ROESSINGH**, Notaris te *Grootegast*, gedenkt, op MAANDAG den 12den December 1853, des namiddags te 4 uur, ten Huize der Weduwe ROELF LEEUWES ZUIDERWEG, Kasteleinse te *Niebert*, ten verzoeke der Erven van de Weduwe van JAN GERRITS HEUKER, publiek te verkoopen:

I. 3 Bunders, 11 Roeden, 40 Ellen uitmuntend HOOILAND, gelegen onder *Niebert*.

II. Den EIGENDOM van eene *Behuisde Heemstede*, in gebruik bij de DIACONIE der HERVORMDE GEMEENTE te *Tolbert*, voor eene jaarlijksche huur van tien Gulden.

Mr. D. ROESSINGH.

Dingsdag den 29sten November

1853, des morgens te elf uur, ten Huize van J. H. HINKEN, op de *Zandberg*, Gemeente *Odoorn*, zal, ten overstaan van Mr. **L. KNIPHORST**, Notaris te *Emmen*, publiek worden verkocht: Een **KOREN-WINDMOLEN**, gelegen in de *Maten*, Gemeente *Emmen*, met eenige stukken GROEN- en BOUWLAND, daarnevens gelegen, ten verzoeke van de Heeren Dr. J. C. HACKELING te *Stads-Kanaal* en H. OLDHUIS, in de *Maten*, Gemeente *Emmen*.

L. KNIPHORST.

Op WOENSDAG

den 14den December 1853, des morgens te 10 uur, ten Huize van H. OOSTING, te *Nieuw-Buinen*, Gemeente *Borger*, zal, ten overstaan van Mr. **L. KNIPHORST**, Notaris te *Emmen*, publiek worden geveild: De **ERFPACHT** van de **ONDERGRONDEN** van twee VEENPLAATSEN, No. 9 en 12, aan den Noordkant van de Markte van *Buinen*, alsmede ter vergraving worden verhuurd: ongeveer elf Bunders, vijftig Roeden zoogenaamd **HARDVEEN** aanwezig op de bovenvermelde plaatsen No. 9 en 12, in vijftien perceelen of putten gewone Veenmaat, ten verzoeke van den Heer F. BORGESIUS, Burgemeester te *Pekela*.

L. KNIPHORST.

*** Mr. **J. C. VAN SLOOTEN**, Notaris ter standplaats *Veendam*, gedenkt, op DINGSDAG den 29sten November aanstaande, des avonds te 6 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Meeden*, ten verzoeke van JAN HINDRIKS MEZEN en CONSORTEN, publiek te verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING**, met de VASTE BEKLEMMING van de *Landen* en *Dallen*, daarbij behoorende, groot 3 Bund., 44 R., 80 E., alles staande en gelegen Oostert op *de Meeden*, doende des jaars tot huur *f* 28—00 en *f* 2—00.

II. Pl. min. 2 B., 50 R. EIGEN LAND, over de Ooster Æ, op *de Meeden*.

III. Eene BREEDE BOVENBOUWTE, groot 75 R., 20 E., zijnde het Voorste Wend, gelegen Oostert op *de Meeden*.

IV. Vier Bunder, 69 Roeden EIGEN LAND, over de Ooster Æ, op *de Meeden*.

V. Twee Akkers VEEN, groot 21 R., 70 E., achter de Behuizing van J. B. ZUIDERVEEN, Oostert op *de Meeden*.

VI. Een BOVEN-BOUWAKKER, groot 68 R., 60 E., in de *WIEBRANDSHEERD*, aldaar.

VII. Eene BEHUIZING, met de VASTE BEKLEMMING van den *Tuin*, *Greede* en *Bovenbouwten*, groot 5 B., 06 R., 40 E., staande en gelegen Oostert op *de Meeden*, doende des jaars *f* 30—00 huur.

VIII. Een Kampje LAND, groot 36 R., 70 E., in dezelfde Heerd.

IX. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, TUIN, APPELHOF, met vier Stukken LAND, te zamen staande en gelegen in het zoogenaamde *Egypteneinde*, te *Veendam*, Wegzijde; benevens eene opstrekkende Plaats aan de Oostzijde van het Diep; alles te zamen groot 13 B., 03 R., 80 E., doende deze Goederen des jaars *f* 31—50 pacht; en

X. Eene opstrekkende PLAATS, gelegen ten Noorden van de laatstgemelde opstrekkende Plaats, groot 5 B., 06 R., 40 Ellen.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op WOENSDAG den 7den December 1853, des namiddags te 2 uur, ten verzoeke en op de Plaats van HEIKE A. VAN DAM, Landbouwer, wonende te *Kolham*, publiek, op gewone Conditiën, te verkoopen:

100 stuks op stam staande **EIKENBOOMEN**, geschikt voor Scheepsbouwers en Stelmakers.

Mr. J. D. TRESLING.

*** Mr. **M. DE MUINCK**, Notaris te *Grijpskerk*, gedenkt, op DONDERDAG den 8sten December 1853, des avonds te vijf uur, ten Huize van den Kastelein A. H. WIERINGA, te *Noordhorn*, publiek te verkoopen:

I. Eene BEHUIZING, nommer 53, en STALLING, met derzelver ERF en TUIN, eigen grond, staande en gelegen aan de Straat te *Noordhorn*.

II. De HELFT van eene TREKSCHUIT, varende van *Noordhorn* op *Groningen*, vice versa, met derzelver AAN- en TOEBEHOOREN, toebehoorende aan de Weduwe en Kinderen van wijlen PIETER FREBUS TEMPEL, in leven Trekschipper te *Noordhorn*.

Op WOENSDAG den 14den December 1853, **op de PLAATS te Zuidlaarderveen**, toebehoorende aan de Erven MULDER, te *Vries*, en CONS., te beginnen 's morgens te 10 uur,

PUBLIEKE VERKOOP

van pl. m. **300** Stuks **zware EIKENBOOMEN**, tot alle **Timmerhout** geschikt.

Notaris: Mr. C. E. KNIPHORST.

AANBOD TOT VERHURING,

voor den tijd van zes jaren,

aanvangende met den 1sten Mei 1854, bij geslotene Biljetten, van:

1) een' **KOREN-** en **PELMOLEN**, afzonderlijk; 2) dien **MOLEN** met eene **BEHUIZING** en eenig **LAND**; 3) eene **BOERDERIJ** van middelmatigen omvang, met de daarbij behoorende **BOUW-** en **GROENLANDEN** en **VELDGRONDEN**, en 4) alle voorschr. Perceelen te zamen; een en ander gelegen te *Oudemolen*, Gemeente *Vries*, Provincie *Drenthe*.

De Voorwaarden liggen ter lezing van af den 17den November e.k. ten Huize van den Tapper W. KAAP, te *Oudemolen*, en in de Herberg *Nieuw Ubbena*. De Inschrijvingsbiljetten vóór of op den 10den December e.k. te bezorgen ten Kantore van J. HOMAN, te *Groningen*.

VERHURING

VAN EENE BOERENPLAATS.

In de maand DECEMBER e.k., zal publiek, voor 3 jaren, verhuurd worden: eene **BOEREN BEHUIZING** en SCHUUR met het daarachter gelegen LAND, groot 11 B., 3 R., 90 E., staande en gelegen te *Kiel-Windeweer*, Westkant, onder de Gemeente *Hoogezand*, in eigendom behoorende aan den Heer J. BULLE, te *Zuidlaarderveen*, ten overstaan van den Notaris

Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

*** Mr. **R. DE SITTER**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, namens zijn' PRINCIPAAL, in de maand DECEMBER aanstaande, publiek te verkoopen, op tijd en plaats nader te bepalen:

I. Eene aanzienlijke **KOOPMANS BEHUIZING en ERF**, aan de Blijhamsterstraat te *Winschoten*, eene afzonderlijk staande BERGPLAATS en grooten TUIN. 2 B., 48 R., 20 Ellen OUD GROENLAND, in 2 Kampen, aan den Rensel. 2 B., 57 R., 10 E. OUD GROENLAND, in de Zuider-Wipping.

II. Een GARSTAKKER aldaar, groot 32 R., 90 E.; alles VRIJ EIGEN GROND; benevens drie EIGENDOMMEN, groot *f* 10, *f* 12 en *f* 10, in de Ekamp.

VOORLOOPIG BERIGT.

In het laatst van DECEMBER of in het eerst van JANUARIJ e.k. zal, ten verzoeke van LUIË M. BOEREMA en CONSS., publiek worden verkocht:

Eene nieuwe **BEHUIZING**, zijnde eene **HERBERG** en **KRUIDENIERSWINKEL**, met de BEKLEMMING van derzelver *Heem*, huur doende *f* 7—00; alsmede nog de VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van pl. m. 3 B. *Land*, huur doende *f* 20—00; alles staande en gelegen aan den Polderweg en Kanaal in *den Andel*.

Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, *Adv. en Nots.*

VOORLOOPIG BERIGT.

In de maand JUNUARIJ e.k. zal, ten verzoeke van J. S. BENNEMA en Vrouw, publiek worden verkocht:

HET LOGEMENT

HET GOUDEN PAARD,

met de BEKLEMMMING van het *Heem*, huur doende *f* 5—25, staande en gelegen te *Uithuizen*.

Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, *Adv. en Nots.*

UIT DE HAND TE KOOP:

eene **HEEREN BEHUIZING**, get. Letter F No. 56, en daarachter gelegen nieuw aangelegde groote **TUIN**, in de Pelsterstraat te *Groningen*. Te bevragen bij de Eigenares

G. M. HOMMES—BRAAM.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene **BOEKWEITMALERIJ** in eene voornaamste hoofdstraten te *Groningen*. Te bevragen aan het BUREAU dezer COURANT.

UIT DE HAND TE KOOP:

Het sedert jaren gerenomeerde en ringrijke **KOFFIJHUIS WATERLOO**, bestaande uit eene aanzienlijke BEHUIZING met 8 ruime VERTREKKEN, KEUKEN en SCHUUR, staande op het aangenaamst aan den Heereweg of Straatweg naar *Assen*, naast het Sterrebosch, en tegenover de Zuider-Begraafplaats bij de Stad *Groningen*, met de daarnevens en achter gelegen groote TUINEN en PLANTAGIËN; alles ook zeer geschikt voor een **BUITENVERBLIJF**. Te bevragen bij den Notaris Mr. W. LAMAN TRIP, in de Heerestraat, letter E, no. 31, te *Groningen*.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een **KOFTJALK**, groot 70 Tonnen, in 1843 gebouwd, met VOLLEDIGEN INVENTARIS, liggende in de Zuiderhaven te *Groningen*. Te bevragen bij den Eigenaar G. J. GNODDE, te *Hoogezand*.

Bij den ondergeteekende zijn op nieuw ontvangen: eene uitmuntende collectie **PIANO'S** en **PIANINO'S**, uit de gerenomeerdste Fabrijken, waaronder **6 Octaaf Piano's** van zeer lage prijzen.

H. DE WIT, in de Turftorenstraat.

BIJ TOEVAL UIT DE HAND TE KOOP

Eene goede **ZESOCTAAFS PIANO** van **van der Does**, alsmede een **KABINET-ORGEL**, groot **zeven Registers**, **goed van toon**, en *Mahoniehouten Kast*. Te bevragen bij FREIJTAG, buiten de Kleinepoort.

De ondergeteekende beveelt zich vriendelijk aan als **KOFFIJHUISHOUDER** in HET HUIS **de Beurs**, achter **de Waag**, alwaar hij zal trachten, zijne Begunstigers genoegen te geven; terwijl verder zijn **KOFFIJHUIS** buiten de **Heerepoort**, dagelijks mede van alles is en blijft voorzien wat tot veraangenaming van Liefhebbers van het Buitenleven, ook in het Winterjaargetijde, kan strekken.

J. NIEHOFF.

BERIGT AAN HEEREN KASTENMAKERS.

De ondergeteekende heeft de eer aan Heeren KASTENMAKERS te berigten, dat bij zijn' **HANDEL** in **MAHONIE-** en andere **FIJNE HOUTSOORTEN**, te rekenen van **den 1sten October l.l.**, gezamenlijk met den Heer D. N. VERSTEEGH, onder de firma van:

VAN HOLIJ EN VERSTEEGH,

ter zelfder plaats, Oude Looijerstraat, bij de Prinsengracht, zal voortzetten.

AMSTERDAM, November 1853.

D. F. VAN HOLIJ.

*** In den avond van Zondag den 20sten dezer, 's avonds tusschen 11 en 12 uur, is er **VERLOREN** gaande van den Carolieweg door de Heerestraat, het penstraatje achter de Waag langs, naar het midden van O. Boteringestraat: een **zware**, uit **schakels** bestaande **GOUDEN ARMBAND.**

De eerlijke Vinder, die denzelven terugbezorgt aan het BUREAU dezer COURANT, zal genereus **beloond** worden.

De ondergeteekende maakt aan zijne geëerde Stad- en Landgenooten bekend, dat hij zijnen WINKEL heeft **geopend** in alle soorten van BLANKE en VERLAKTE **BLIKGOEDEREN**, terwijl ook bij hem alle soorten van LAMPEN worden **gerepareerd**; verzoekende vriendelijk gunstige rekommandatie.

H. W. NANKMAN, Nieuwe Ebbingestraat, lett. N no. 1..

222ste STAATSLOTERIJ.

Aan het KANTOOR van **U. S. OPPENHEIM**, op den hoek van Schoolholm, zijn van af heden **KOOPHUURLOTEN**, volgens PRIJS-COURANT, weer te bekomen.

TYZACK'S **SCHEERMESSEN** overtreffen alle andere soorten van fijnheid van snee; zij behoeven niet geslepen te worden, men gunne hun van tijd tot tijd een weinig rust en trekke ze dan over eenen goeden Riem om hun die fijne scherpte weder te geven, waardoor zij zich onderscheiden en het Scheren zoo gemakkelijk en aangenaam maken.

De gunstig bekende **SCHEERRIEMEN** van den Heer **S. P. GOLDSCHMIDT** zijn voortaan in alle Steden van ons Land in de onderstaande Dépôts te verkrijgen: Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Assen* bij P. A. VAN GORCUM; te *Groningen* bij C. RIKKERS; te *Hoogezand* bij F. M. DIKEMA; te *Meppel* bij J. BARTH; te *Veendam* bij S. SAVENYË; te *Winschoten* bij G. WASMAN, en in de bekende Depôts in de andere Steden.

Eene exquise Partij lekkere Chinesche GEMBER in originele Verpakking, ook in Dozen en Potten.

Lekkere **SOYA** in zwarte Glas-Kruikjes. Bordeaux **MOSTERD** in doorzichtige Potjes, Engelsche en Mosterd, Dusseldorpsche Mosterd. ZOUTBROODJES, GENUA-OLIE, PICKLES.

Wij hebben ook nog eene kleine Partij Geconfijte **GEMBER**, zoogenaamde Duimpjes, die zeer lekker en uit de hand gegeten worden.

VERKOOPHUIS te *Amsterdam*.

OLIESLAGERS gevraagd.

Zij, die hun Vak grondig verstaan, en zich hiervan als een braaf en eerlijk gedrag de meest doende GETUIGENISSEN zullen overleggen, kunnen kort geplaatst worden in eene **STOOM-OLIESLAGERIJ.** De hiertoe genegenen kunnen, met opgave van ouderdom, zich aanmelden onder lett. O. M., bij den Boekhandelaar H. A. MEIJER, op den N.Z. Voorburgwal, over de Molsteeg, te *Amsterdam*. Brieven franco.

WORDT GEVRAAGD, om de mede in dienst te treden: Een bekwame **STALKNECHT**, die tevens bekend is met den LANDBOUW. Adres aan het BUREAU dezer COURANT.

*** Door **S. E. VAN KOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

de Vijfde Druk

VAN DE

SCHETSEN UIT DE PASTORIJ TE MASTLAND,

Ernst en Luim,

UIT HET LEVEN VAN DEN NEDERLANDSCHEN DORPSLEERAAR.

Goedkoope uitgave, met eene fraaije Staalgravure.

Prijs ingenaaid *f* 1,60; en in rood of blaauw bandje, met vergulde stempels *f* 1,90.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.